Влада – Радам!

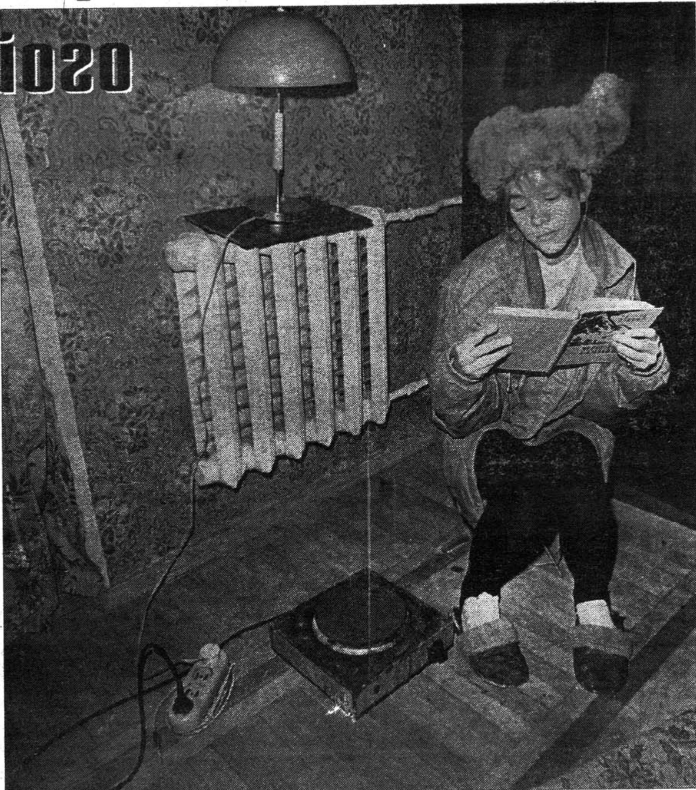
ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 209 (1209) ♦ Четвер, 2 листопада 1995 року ♦ Ціна договірна

Обіцяє віце-прем'єр Кожух. Тепле його слово?

Діти полюбляють розігрувати «сценки» з дорослого життя. Але дівчинка-школярка, яку бачите на фотографії, нікого не копіює. Їй справді холодно у батьківській квартирі. У прямому розумінні цього слова і, можливо, захопливе чтиво трохи відвертає її від неприємного відчуття.

З першими осінніми приморозками прийшли холоди і до наших квартир. І там, де є вугілля та мазут, і там, куди їх треба постійно завозити. Від Луганська до Ужгорода, від Севастополя до Сум... Де батареї в квартирах ледве теплі, а де й зовсім не гріють. Що ж, економія — то добре, а здоров'я — понад усе. Бо все інше, крім нього, можна купити.

Тим паче, що наші урядовці, господарники стверджують: палива є вдосталь — було б за що купити. Та багато наших співвітчизників не поспішають цього зробити — майже половина населення країни вчасно не розраховується з державою за помешкання й комунальні послуги. Є чимало і таких, які місяцями, а то й роками не платять за використані воду, газ, електроенергію.

Можна ще зрозуміти тих, хто не має за що купити дітям шматок хліба, хто буквально перебивається з дня у день, щоби вижити. Їм, безперечно, потрібна допомога. Але невже до таких належить кожна друга сім'я? Принаймні не хочеться вірити в таке.

... Дочитає дівчинка-школярка книжку, ще дужче похолоднішає надворі. А що далі?

Інтерв'ю з віце-прем'єр-міністром Василем Євтуховим на цю тему читайте на 9-й сторінці.

Олександр Мороз — Вільфред Нартус: приємно познайомитись!

Учора Голова Верховної Ради України Олександр Мороз прийняв недавно призначеного Надзвичайного та Повноважного Посла Королівства Бельгія в Україні Вільфреда Нартуса. О. Мороз висловив сподівання, що багатий досвід пана Нартуса (кваліфікованого юриста та дипломата), який раніше працював, зокрема, головою делегації Бельгії в ОБСЄ, сприятиме його успішній роботі в Україні. Було зазначено, що Бельгія — перша з західних країн, з парламентом якої Верховна Рада України підписала Угоду про міжпарламентське співробітництво.

ЛЕОНІД КУЧМА: «МИ НІЧОГО НЕ ДОСЯГНЕМО, ЯКЩО У ДЕРЖАВІ НЕ БУДЕ ПОЛІТИЧНОЇ І ПРАВОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ»

«Я абсолютно переконаний, що повинен був відвідати з візитом всі три країни — Федеративну Республіку Бразилію, Аргентинську Республіку і Республіку Чилі, і з врахуванням економічної вигідності триєдиного візиту, і у плані комплексного інтересу до південноамериканського континенту на користь України», — підкреслив Президент України Леонід Кучма, відповідаючи на запитання кореспондента Укрінформу щодо того, чи не занадто тривалим виявився його візит до Латинської Америки, особливо з врахуванням складної внутрішньої політичної, економічної і соціальної ситуації в Україні. Поїздка саме і була спрямована на те, щоб завдяки налагодженню тісного співробітництва з Бразилією, Аргентиною і Чилі поліпшити ситуацію в нашій державі, наголосив Президент. Тим більше, що можливості для співпраці, підкреслю ще раз, величезні. Якщо ми використаємо їх хоч би на 80 відсотків, Україна з цього виграє. Але ми нічого не досягнемо, зауважив Леонід Кучма, якщо не буде політичної та правової стабільності у нашій країні. Обов'язковість цієї умови засвідчує, зокрема, досвід Чилі, країни, яка в останні роки багато досягла в плані стабілізації ситуації, приборкання інфляції і прискорення темпів економічного розвитку. При цьому важлива й та обставина, відзначив Президент України, що до стабільної країни йде зарубіжний капітал.

Тема зустрічі: українсько-американські угоди

Учора відбулася зустріч голови Комісії Верховної Ради України у закордонних справах та зв`язках з СНД Бориса Олійника та Надзвичайного і Повноважного Посла США в Україні Уільяма Міллера. Було обговорено виконання укладених протягом останніх років українсько-американських договорів. Відповідаючи на привітальне слово Бориса Олійника, Уільям Міллер підтвердив готовність працювати над підвищенням ефективності договірно-правової бази України та США і наголосив на рівноправ`ї обох країн при вирішенні спільних проблем.

Розформовувати гвардію передчасно

Так вважає командувач Національної гвардії України генерал-лейтенант Олександр Кузьмук.

За повідомленням «Інтерфаксу-Україна», на прес-конференції в Києві він заявив, що «розформувати Національну гвардію у той час, коли не завершено реформу Збройних Сил і МВС, означає підірвати систему оборони держави».

Національна гвардія потрібна для захисту конституційного ладу, виконання в державі «стабілізуючої ролі», переконаний командувач. І всі збройні формування країни, на його думку, мають бути в одних руках — Верховного Головнокомандувача.

Очікуваний кредит запустив би енергоблоки

Європейське співтовариство, можливо, надасть Україні кредит для завершення будівництва енергоблоків — 2-го Хмельницької АЕС і 4-го Рівненської АЕС.

Про це повідомив агентство «Інтерфакс-Україна» заступник голови Державного комітету з використання ядерної енергії України Нур Нігматулін.

За його словами, можна очікувати, що кредит у розмірі 400—500 млн. доларів буде надано на 20 років. Причому кредитна ставка не перевищуватиме 7 відсотків. Н. Нігматулін сказав, що «ці об'єкти, будівельні роботи на яких завершено на 90—95%, необхідно ввести в дію найближчим часом».

У номер

Пробач і прощавай, Т-62!

На київському бронетанковому ремонтному заводі «приспали» останній 1974-й танк, що підлягав демонтажу згідно з Договором про скорочення звичайних озброєнь в Європі. Міністр оборони Валерій Шмаров констатував виконання Україною цієї угоди на сто відсотків достроково.

Зі старого коня здирають підкови — в господарстві знадобляться. Так і демонтовані гусеничні машини використовують для мирних потреб народного господарства. Начальник технічного відділу заводу підполковник Сергій Подписнов розповів представникам преси про перетвілення військової техніки у трактори для трамбування силосу, причепи, тягачі, пожежні машини. На базі Т-62 створено унікальну «пожежку» «Імпульс-3», призначену для гасіння пожеж на нафтових і газових свердловинах. Аналогів їй у світі немає. Таке конверсійне безвідходне виробництво дає заводові 25 % прибутку. Тож броня міцна і танки наші ще послугують...

«Хворий ще не знає, що одужує»

ХТО ДОБРЕ пам'ятає хроніку подій останніх років в Україні, той легко помітить їх нервовий хід — то підйом, то спад... Але всі одностайні в оцінці стану української культури — вона ледве живе. Відчувши небезпеку, б'є на сполох інтелігенція, представники якої опублікували звернення до народу й утворили організаційний комітет з проведення Конгресу інтелігенції України. Наближення 11 листопада, коли до Києва прибудуть його делегати і будуть шукати виходу з критичної ситуації, змусило урядові й президентські структури активізуватися і спробувати вплинути на ситуацію. Про діяльність творчих спілок України говорили учасники наради в Кабінеті міністрів України, яку провів Прем'єр-міністр Євген Марчук.

Тригодинна розмова закінчилася конкретними рішеннями, контроль над виконанням яких узяв на себе уряд. І подумалось — чому б так не вирішувати питання, пов'язані з розвитком української культури, постійно? Зокрема, буде розв'язано проблему власності об'єктів, що належать творчим спілкам і без яких їхня діяльність сьогодні неможлива.

Присутні на нараді — керівники всіх дванадцяти спілок, відповідні міністри й працівники апарату уряду, цілком згодилися з Прем'єр-міністром, що далі Україна не може розвиватися без чітко визначеної державотворчої ідеології, основою якої, безумовно, є високий рівень національної культури, що нині реформи економіки (це про неї сказав Прем'єр-міністр словами, винесеними в заголовок) в нашій державі залежать від ідеологічних позицій реформаторів. Згадувалися й слова Є.Марчука, мовлені ним в Полтавській області, про опір змінам з боку службових осіб на всіх рівнях.

З виступів керівників творчих спілок (треба бути справедливим, не всі вони виявили розуміння драматичності ситуації, в яку сьогодні потрапила українська культура) загалом можна було скласти уявлення про стан справ у них. Новопризначений міністр культури й мистецтв Д.Остапенко пояснив присутнім зміну традиційної назви міністерства. Виявляється, що за цим криється новий зміст роботи Мінкульту — тепер основну увагу приділятимуть у першу чергу митцям-професіоналам. Ще більше запитань викликав виступ віце-прем'єра І.Кураса, який закликав присутніх не драматизувати ситуацію, мовляв, не все так вже й кепсько. Ще й спростував дані, опубліковані в пресі, про те, що видання української художньої літератури займають лише 3 відсотки загалу книжкової продукції України. Виявляється, що за даними Книжкової палати цей показник рівний 43 відсоткам. Але ж усім зрозуміло, що коли б так, то це помітив би кожний відвідувач книгарень. Керівник служби з питань гуманітарної політики Адміністрації Президента Василь Кремінь висловив сумнів у наявності повноважень у тих, хто підписав звернення інтелігенції до народу України, хто їм, мовляв, це довірив.

Одне слово, Прем'єр-міністр мав добру можливість ще раз пересвідчитись у справедливості своїх слів, сказаних у Полтавській області. Євген Марчук закликав присутніх уважно прислухатися до митців, адже вони мають здатність бачити далеко наперед і передбачати події.

Таким чином, можна відзначити перший успіх тих, хто втілює в життя ідею проведення всеукраїнського Конгресу інтелігенції — їх почуто! Секретар Ради національної безпеки при Президентові України Володимир Горбулін передав учасникам наради вітання Президента України Леоніда Кучми, надіслане з борту літака, на якому українська делегація поверталася додому з Південної Америки.

Тепер черга виявити взаєморозуміння — за учасниками конгресу, адже, як колись ініціатори Руху, вони покликані зробити нашій молодій державі та її нинішнім провідникам добру справу — підштовхнути вперед, зняти гальма з недосконалої машини держапарату. І тоді хворий справді зрозуміє, що він одужує.

Віталій АБЛІЦОВ.

Парламентська хроніка

Ми! А вже після нас — Росія та інші

Денне і вечірнє засідання 31 жовтня

Ідеться про непересічну подію у житті нашої держави — на денному засіданні український парламент ухвалив приєднання України до Статуту Ради Європи. Хоча й далося це нелегко (а могло, уявімо собі, і не датися зовсім!). Комуністи вдалися до відвертої політичної інтриги (вислів народного депутата І. Осташа), вимагаючи розглядати це питання у **пакеті з питанням про приєднання до міжпарламентської асамблеї СНД. А це, як на думку доповідача заступника міністра закордонних справ Володимира Хандогія, так і Голови Верховної Ради Олександра Мороза та переважної більшості народних депутатів — зовсім різні, окремі одне від одного питання.**

Отже, не зважаючи ні на що — ні на підніжки ззовні (а вони, як з'ясувалося, були), ні на підніжки зсередини, Україна подолала трирічний марафон вступу до однієї з найавторитетніших політичних організацій Європейського континенту, випередивши свого могутнього сусіда Росію. Чим не перемога нашої молодої дипломатії й українського менталітету, на що ми так часто останнім часом нарікаємо.

Про те, що дасть ця перемога нашій державі загалом, сказано багато. Що ж до окремого конкретного громадянина України, то віднині він, зневірившись знайти справедливість у власній державі, **матиме можливість подати позов до Європейського суду з прав людини.**

До речі, права українських громадян, особливо численної армії скаржників, розширять внесені парламентом зміни до 235, 236 статей та глави 31-«а» Цивільного процесуального кодексу України, а також до статті 56 Основного Закону. Ці зміни мають поліпшити можливість громадян у судовому захисті від неправочинних дій органів влади, службових осіб, котрі прямо чи через прийняття нормативних актів, порушили їхні права.

Певною мірою правовий захист віднині матимуть і наші юнаки, яких призвано на армійську службу до військ внутрішньої та конвойної охорони МВС України. Донині цих солдатиків посилали охороняти правопорядок на вулицях наших міст, тобто робити те саме, що й суто міліцейські патрульно-постові наряди, однак, такої правової захищеності, як міліціонери, ці солдати не мали. Внісши зміни й доповнення до Закону «Про війська внутрішньої і конвойної охорони» (віднині вони називатимуться, як і раніше, внутрішніми військами), а також **прийнявши Закон про надзвичайний стан в Україні, законодавці поправили ситуацію.**

А от чи поправиться ситуація у наших владних структурах на місцях від того, що парламент наклав вето на президентський Указ про рай-, міськ-, обласні адміністрації, покаже час. Принаймні, допоки що там, як стверджували у виступах народні депутати, порядку бракує... І все ж парламент знайшов накласти вето, а другою частиною своєї постанови вирішив створити спільну парламентсько-президентську комісію для узгодження позицій. Зостається чекати тих ходу у відповідь Президента України.

Тим часом самій Верховній Раді ніяк не вдається вийти з «піке» після накладання вето на президентський Указ про фінансово-промислові групи. Цього дня парламентарії уже в третьому читанні розглядали закон про ФПГ, однак прийняти його знову не вдалося, тому залишалося зняти його з обговорення. Як висловився головуючий на засіданні Олександр Мороз, тут політична інтрига з'єдналася з конкретними матеріальними інтересами.

На закінчення вечірнього засідання народні депутати розглядали проект закону про валютне регулювання.

Анатолій БЕНЬ.

ЗАКОН МАЄ БУТИ ПРАВОВИЙ

***20 ЖОВТНЯ** ц.р. Верховна Рада України розглянула питання про Указ Президента України «Про Національну гвардію України» від 6 жовтня 1995 р. Пропозиція накласти вето на Указ не дістала схвалення, бо за неї проголосували 173 народні депутати. Отже, рішення про вето не прийняте, але питання про статус Національної гвардії не знято з порядку денного.*

Констатуючи наявність елементів суперечності між Указом Президента та ст.11 Закону «Про Національну гвардію України», слід зазначити, що її статус визначається цілою низкою норм законодавства, до яких належать **норми самого Закону,** а також норми конституційного права. Постає запитання: чи суперечить Указ Президента України чинним нормам Конституції України чи положенням Конституційного договору? Ні, не суперечить. Навпаки — і треба наголосити на цьому — **Указ видано у повній відповідності до Конституційного договору.** А от стаття 11 Закону суперечить конституційному режимові України в цілому.

І хоч як парадоксально, але саме ця стаття створила фактичну колізію в законодавстві України від самого початку, бо ні у главі 12 Конституції України (яка на сьогодні замінена розділом II Конституційного договору), ні в розділі II Конституційного договору, які визначають обсяг повноважень Верховної Ради, немає жодної статті, якою передбачалося б підпорядкування Національної гвардії України Верховній Раді України. **Чи випадково це? Переконаний, що ні! Бо законодавець свідомо не хотів та й не міг зробити такого запису в Конституції, виходячи з теорії та практики організації державної влади в демократичній країні.**

Конституційний договір істотно не змінив ситуації щодо повноважень Верховної Ради України як єдиного законодавчого органу державної влади, але разом з тим закріпив наріжний камінь демократичної організації державної влади, а саме — **принцип поділу влад.** У статті 3 Конституційного договору, зокрема, зазначено: **«державна влада в Україні будується на засадах її розподілу на законодавчу, виконавчу й судову».**

З огляду на це маємо визначити, чи відповідає ст.11 Закону «Про Національну гвардію» статті 3 Конституційного договору? В результаті встановлюється, **що ст. 11 Закону не відповідає, а Указ Президента відповідає статті 3 Конституційного договору.** Тому робимо однозначний висновок: ст.11 Закону є в українському законодавстві точнісінько таким самим архаїзмом, яким до укладення Конституційного договору була ст.2 Конституції 1978 року, якою встановлювалося, що і Президент України є: «підконтрольним і підзвітним Радам народних депутатів».

Отже, виходячи з теорії ієрархічності норм права, неодмінно слід застосовувати ст.61 Конституційного договору, яка визначає, що **«законодавство України діє в тій частині, що не суперечить нормам» Конституційного договору.**

Головним юридичним аргументом на користь накладання вето на Указ Президента є твердження окремих народних депутатів про те, що нібито Указом порушено ст.18 Конституційного договору в тій її частині, яка встановлює, що виняткова законами визначаються питання «оборони та державної безпеки». Таке твердження є однозначно помилкове або свідомо сфальсифіковане.

Бо:

а) за Законом **Національна гвардія не належить до збройних формувань, функцією яких є забезпечення виняткою «оборони та національної безпеки»** країни (див. преамбулу, ст. 1 Закону та Положення про обов'язки і права особового складу Національної гвардії України, затверджене постановою ВР України 19 травня 1993 року);

б) Указом Президента не скасовано Закон про Національну гвардію і не забрано у Верховної Ради України право приймати закони щодо статусу Національної гвардії, а також здійснювати затвердження загальної структури та чисельності Національної гвардії, що передбачено статтею 17 (12) Конституційного договору;

в) саме статтею 24 (1) Конституційного договору на Президента України покладено обов'язок «виступати **гарантом** державного суверенітету, незалежності, **недоторканності кордонів,** національної безпеки, **територіальної цілісності України,** додержання Конституції і законів України, **прав та свобод людини і громадянина».** Аналогічний обов'язок на нього покладала і ст.114-5 Конституції України 1978 р., що ще раз свідчить про те, що між відповідними положеннями Конституції 1978 р. та Конституційним договором 1995 р. суперечностей немає.

Але як виконати цей обов'язок главі держави? Звичайно ж, що тільки через законно утворений державний озброєний орган, яким є Національна гвардія України, яка згідно із Законом «покликана захищати **суверенітет України, її територіальну цілісність,** а також **життя та особисту гідність громадян, їх конституційні права та свободи** від злочинних посягань та інших антигромадських дій». Одним із завдань Національної гвардії є також **«подання допомоги прикордонним військам у затриманні порушників державного кордону України».**

Як бачимо, головні елементи, що становлять основні завдання Національної гвардії України, практично цілком збігаються з обов'язками, які Президент як глава держави повинен виконувати щодо захисту держави та її громадян.

Згідно з п.8 ст.24 Конституційного договору (аналогічно до ст.114-2-1 Конституції України 1978 р.) Президент України визначений як Головнокомандувач Збройних Сил України. І хоча **Національну гвардію** жодним законом не введено до системи Збройних Сил України, все-таки її визначено Законом як **«державний озброєний орган».** Тому **зосередження управлінських функцій стосовно всіх військових формувань у руках глави держави та виконавчої влади було б з юридичного боку єдино правильним рішенням в нинішніх умовах.** Саме на упорядкування цієї ситуації і на унеможливлення управління законно створеними озброєними формуваннями різними гілками влади скеровано Указ Президента України від 6 жовтня 1995 р.

Виходячи із світової практики, яка свідчить про відсутність аналогів, за якими парламент мав би власні озброєні формування, слід Верховній Раді України ухвалити рішення, яке усунуло б колізію у законодавстві та встановило єдино правильний порядок у визначенні статусу різних збройних формувань.

Сергій ГОЛОВАТИЙ,
міністр юстиції України.

Чи є сенс працювати продуктивно?

ЗАПИТАННЯ, щиро кажучи, для багатьох риторичне. Кожний другий бухгалтер, з яким випало спілкуватися останнім часом, переконаний, що на заваді продуктивній праці нині стоїть прогресивна шкала оподаткування прибутків громадян. З огляду на інфляцію важко не погодитися. Переважна більшість громадян України має сукупний місячний доход у сім мільйонів карбованців і більше, але в день зарплати розлучається з прибутковим податком у розмірі до одного мільйона карбованців і більше.

Коментар

Утім, за кризового стану будь-яка економіка спирається на продуктивність навіть не цієї категорії населення, адже «погоду роблять» здебільшого високоосвічені фахівці всіх галузей народного господарства будь-яких професій. Вони і є той самий середній клас населення, сукупний доход якого щомісяця мав би становити 14 мільйонів карбованців і більше. Але якщо хтось одержує 15 мільйонів на місяць, він має залишити в касі 2 мільйони 260 тисяч карбованців. Чесно кажучи, важко собі уявити, що 12 мільйонів карбованців після розрахунків за житлово-комунальні послуги залишають можливість представнику середнього класу порозкошувати. Вірогідніше, що дають змогу перебитися місяць на ковбасі та яєшні. Але вибиватися середнякові на інший життєвий рівень — означає з 21 мільйона карбованців доходу залишати державі 40 відсотків, а з 35 мільйонів — половину заробленого. Тож чи є сенс працювати продуктивно? Середній клас і сам вважає, що немає, схиляючись до можливості якщо не підхалтурити на основному місці роботи, то влаштуватися на роботу за сумісництвом. Звісно, бажано, щоб до комерційної структури. Але завдяки урядовим клопотам сумісництво вже перестає бути рятівним кругом, з чим не погоджуються хіба що в Головній державній податковій інспекції. Заяви працівників цього відомства, мовляв, під час затвердження декларації про річний сукупний доход платників податків повертатимуть кошти, стягнені неправочинно, що мертвому припарка — інфляція з'їдає гроші.

Отже, що маємо? Неоподатковуваний мінімум доходів у 1 мільйон 400 тисяч карбованців, який не виконує жодної функції.

Мінімальний прожитковий мінімум у 4 мільйони 800 тисяч карбованців, який залишається проектом.

Прогресивну шкалу оподаткування прибуткового податку з громадян, розраховану на утримання посереднього рівня життя для середнього класу підприємців і боротьбу з високими доходами громадян.

Чи всіх це задовольняє? Як з'ясувалося, це не задовольняє навіть бюджет, бо за 9 місяців цього року до нього надійшло лиш 58,9 відсотка податків від річних призначень. Принагідно нагадаю, що 50 відсотків прибуткового податку надходить саме до консолідованого бюджету держави. Проте не надійшло. З областей Києву нагадали: урядові наміри — одне, реалії — інше.

Сергій ВУСАТИЙ.

Техніка самозахисту

«СТЕЛЯ» НАШОЇ ЗАРПЛАТИ — СТО ДОЛАРІВ

Монолог бухгалтера комерційного підприємства

ДРАКОНІВСЬКІ закони щодо оподаткування доходів громадян у нашій державі змушують шукати лазівки для того, щоб їх обминути. Інакше, чим більше працюватимеш і більше заробляти-меш, тим менше одержиш за свої старання. Судіть самі. Якщо працівникові нашого підприємства буде нараховано 36 мільйонів карбованців заробітної плати, після стягнення прибуткового податку «на руки» він отримає всього 25 мільйонів 840 тисяч. З суми 60 мільйонів — «чистими» одержить 37 840...

Отже, щоб не працювати «на дядечка», ми, як і всі комерційні структури, змушені приховувати свої справжні прибутки. Офіційно ми тримаємо «стелю» заробітної плати у сто доларів. Це приблизно 20 мільйонів карбованців. Решта — «тіньова» зарплата, котра може бути втричі-вп'ятеро більша за офіційну.

Як приховати «тіньову» платню від наших «друзів» — податкових інспекторів? Способів багато. Завдяки недосконалості наших законів робити це не так уже й важко. Один з найпоширеніших — завезення товару з-за кордону (на суму 2 тисячі доларів дозволяється його не декларувати) і розпродаж без оприбуткування, фіксації ціни і виручки десь у глибинці — у райцентрах, селах, на «диких» базарах. Накладну, яку виписуємо про людське око, згодом знищуємо. Виручка потрапляє до кишені того, хто заробив її.

Особливо часто нині практикуються поїздки за кордон фізичних осіб для придбання автомобілів. Законом не обмежується кількість куплених машин (може, хтось з покупців колекціонер). Згодом, довести податківцям, що продається власне майно, надзвичайно важко. І чималі суми грошей поповнюють скарбницю не держави, а «колекціонерів».

Я назвала лише ті способи «обминання» інспекторів, що відомі всім. Інші — секрет, як кажуть, фірми. Та не думайте, що робити це приємно.

Не від хорошого життя доводиться вдаватися до хитрування і обману. Всі підприємницькі структури зітхнули б полегшено, аби замість податкового зашморгу подали їм права нормально дихати, тобто стягували помірні податки. Тоді, я певна, платників податків було б набагато більше, бо розвиток підприємництва, малого бізнесу сягнув би не бачених досі висот. У результаті держава мала б набагато більші надходження до бюджету. І, що теж важливо, цивілізовані стосунки з підприємцями.

Записала Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Як стригти платника? Під «нульовку»

Формування податкової системи ринкового типу відбувається в Україні з великими ускладненнями. Це зумовлено як відсутністю досвіду, так і процесами трансформації економіки, як тривалою інфляцією, так і спадом виробництва.

Ці проблеми стали предметом обговорення «круглого столу» в представництві Світового банку. Його учасники констатували, що внаслідок невиправданої орієнтації податкових органів на збільшення податків, розміри яких не залежать від результатів господарської діяльності підприємств, у 20 разів зросла платня за землю, у 24 рази — база нарахування комунального податку. На думку Всеукраїнської Федерації роботодавців та товаровиробників, УСПП, підприємства неспроможні працювати за таких умов оподаткування.

Оскільки сучасна податкова система України не відбиває ринкової орієнтації вітчизняної економіки на сьогодні близько 20 відсотків підприємств не сплачують податків, а 40—50 — віддають перевагу тіньовому обороту.

Учасники «круглого столу» зійшлися на думці, що вітчизняні та іноземні інвестори повинні обкладатися однаковими податками.

Як зазначив голова Комісії з питань фінансів та банківської діяльності Верховної Ради України Віктор Суслов, виконавча влада в Україні прагне йти шляхом введення нових податків і збільшення податкових ставок.

— Президент України створив групу для розроблення податкового законодавства, проте на розгляд Верховної Ради вона ще не подала жодного проекту. Не допомагає законодавцям у вирішенні цього питання і Міністерство економіки. За такого співробітництва податкова реформа закінчиться не раніше, ніж через 2—3 роки, — констатував В. Суслов.

Наталя ПЕТЯХ.

Київ.

Не така страшна податкова служба, як її малюють

А ще привабливішою постане вона після появи нового тижневика «Плюс-минус» — видання, що має стати надійним помічником у роботі як податкових інспекцій, так і численної армії платників податків. Адже ця служба з суто фіскального органу перетворюється на орган, що займається роз'яснювальною роботою. Саме тому ГДПІ започаткувала в липні щомісячник «Вісник податкової служби України», а тепер ось побачила світ і газета «Плюс-минус». У ній друкуватимуться податкові документи, коментарі до них, роз'яснення, консультації фахівців не лише податкової служби, а й арбітражного суду, Нацбанку, Міністерства внутрішніх справ, Митного комітету.

Засновник газети — інформаційно-рекламно-видавнича асоціація «ІРВА», видавець — газета «Киевские новости», видається разом з державною податковою інспекцією по Києву.

Ніна ЗИЛЮК.

КУРСИ ВАЛЮТ	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Сімферополь	180–183	118–120	38–39	185–186	122–124	40
Луганськ	182	119	38	187	130	40
Житомир	170	123	38	184	128	40
Кіровоград	179	119	38	184	125	41

Хроніка. Факти. Коментарі

● *Відень*

Месароша замінив Пелен. Поки що

Діючий голова Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), міністр закордонних справ Угорщини Ласло Ковач доручив тимчасово виконувати обов'язки глави групи сприяння ОБСЄ у Чечні представникові Франції Олів'є Пелену, який досі виконував обов'язки заступника її керівника в Грозному.

● *Бухарест*

Процес завершено

Багатонаціональна група інспекторів, у складі якої представники Англії, Бельгії, Голландії та Італії, після чотирьох інспекцій на місця скорочення озброєнь на території Румунії підтвердила завершення процесу скорочення озброєнь у цій країні на основі Договору про звичайні збройні сили в Європі.

● *Париж*

Не байдуже, але втручання не буде

Президент Франції Жак Ширак підтвердив позицію своєї країни щодо питання про відносини Канади з франкомовною провінцією Квебек: Париж не байдужий до цього питання, але не втручається в його розв'язання. Глава французької держави заявив про це у телефонній розмові з прем'єр-міністром Канади Жаном Кретьєном після підбиття підсумків референдуму, що відбувся в понеділок у Квебеку, під час якого невеликою більшістю було відхилено перспективу проголошення суверенітету провінції.

● *Токіо*

Союзові бути?

Міністр оборони США Уїльям Перрі, який прибув до Токіо з візитом, заявив про готовність вашингтонської адміністрації розглянути будь-які пропозиції про скорочення американської військової присутності на Окінаві. Водночас він наполягав на необхідності того, щоб загальна кількість 46-тисячного контингенту військовослужбовців США в Японії залишилася незмінною. Глава Пентагону підтвердив прихильність військовому союзові між Вашингтоном і Токіо.

● *Вашингтон*

Вирішальна мить настала

Майбутні переговори щодо Боснії на базі ВПС США Райт-Паттерсон поблизу міста Дейтон (штат Огайо) надають найкращу можливість для досягнення мирної угоди за останні чотири роки, заявив Президент Білл Клінтон. Він виступив у вівторок із заявою, яка транслювалася з Білого дому провідними теле- і радіостанціями країни. Ще не скоро в нас буде такий шанс, який дасть нам зустріч в Огайо, наголосив Клінтон, додавши, що в справі боснійського врегулювання настала «вирішальна мить».

● *Мадрид*

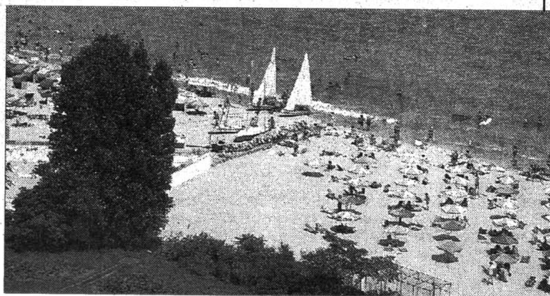
Попрацювали добре

Ухвалою комюніке, в якому дано позитивну оцінку діяльності Іспанії на посту голови Західноєвропейського союзу (ЗЄС), у вівторок завершилася одноденна нарада начальників генеральних штабів збройних сил країн — членів цієї організації. Вона відбувалася в місті Ескоріал, за 50 кілометрів від іспанської столиці. В її роботі брали участь представники 10 держав з правом вирішального голосу, 5 країн-спостерігачів і 12 країн як асоційованих членів. В ухваленому документі позитивно оцінюється участь ЗЄС у розв'язанні югославського конфлікту.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Болгарія ризикує стати шістнадцятою республікою

Жовтень — місяць, коли офіційно завершується курортний сезон на морських базах відпочинку. Туристи з країн колишнього Радянського Союзу цього літа буквально окупували дорогі болгарські курорти. Таким чином, болгарське Чорномор'я ризикує стати шістнадцятою республікою.

Такий проект колись пропонували керівники «братніх» держав. Те, що Брежнєв і Живков свого часу не змогли зробити за допомогою сили, середньостатистичний росіянин намагається досягти за допомогою зеленої доларової банкноти. Росіяни виявилися єдиними платоспроможними і невимогливими клієнтами на дорогих болгарських курортах «Сонячний берег», «Албена», «Золоті піски». За підрахунками експертів туристичного бізнесу, російська сім'я витрачала в Болгарії за двотижневий відпочинок до 2 тисяч доларів. Звичайно, можна провести час дещо скромніше — до 600 доларів. «Братушки», як їх називають болгари, залишають щедрі чайові. Це перетворює їх в улюблених клієнтів болгарських ресторанів та барів. Болгарські офіціанти пошкодували, що свого часу приділяли мало уваги вивченню російської мови. Власники барів і ресторанів все частіше вимагають від персоналу знання не західних, а саме російської мови. На болгарському курорті «Золоті піски» написи в магазинах, кіосках та обмінних пунктах валюти було зроблено додатково і російською мовою. Досить дорого продавалися тут російські книжки, журнали. Торговці пропонують відеокасети з російським синхронним перекладом. Влітку закуповуються дублянки і норкові шуби. Одне слово — рай для широкої російської душі.

Чимало цього літа приїхало до Болгарії й українців. Лише організованих туристів з України побувало понад 15 тисяч. Транспортним та авіаційним компаніям вдалося покращити зв'язок між Україною та Болгарією. Окрім залізничного, діяли пором та автобусні лінії. «Дніпро-авіа» та «Українські авіалінії» пустили додаткові рейси на маршрутах Київ—Варна та Одеса—Варна.

Але хоч туристи з колишнього Радянського Союзу, як то кажуть, внесли новий струмінь у дещо підупалий болгарський туристичний бізнес, тут не дуже радіють новим клієнтам. Низький рівень обслуговування і спілкування культивується взаємно. Болгарів тривожить і той факт, що ціни на Чорномор'ї практично регулюються російськими громадянами. Дається взнаки і те, що болгарська туристична база поки що не приватизована. Це не дозволяє національному туризму заохотити західні інвестиції і покращити умови відпочинку. Так, відомі «Золоті піски» цього року надали відпочиваючим 9 тисяч місць, а можливості курорту сягають 17,5 тисячі місць. Курортна база Болгарії досить занедбана, відзначають спеціалісти. Російських туристів тут називають ножем з двома лезами. Якщо їх наплив збільшиться, болгарські туристичні комплекси будуть викреслені зі списків міжнародних курортів. Але найбільш цікавою виявилася пропозиція з боку Росії продавати енергоносії, зброю тощо взамін на частку в приватизаційному фонді болгарських курортів. Російський капітал заявив про свою готовність взяти участь у приватизації туристичних об'єктів Болгарії. Це стало ясно в ході візиту глави російського уряду Віктора Чорномирдіна до Софії у травні ц.р. Так що нічого дивного, коли російські туристи невдовзі відпочиватимуть не в болгарських, а у власних російських курортах з різницею, що ці бази відпочинку будуть розміщені на болгарській землі.

Мар'яна АНГЕЛОВА, Укрінформ.

Софія.

ЩОСЬ ЗРОБИТИ РАЗОМ

У посольстві Канади в Україні приступив до роботи радник посла у справах технологічної співпраці між Канадою й Україною Еміль Баран. Пан Еміль, як його називають друзі й родина, народився в Бібриці біля Львова. Його батьки приїхали до Канади після другої світової війни. Закінчив Саскачеванський університет, працював в агентстві міжнародного розвитку (СІДА), де займався плануванням та менеджментом програм допомоги в Канаді і за кордоном. Служив у посольствах у Пакистані, Бангладеш, Танзанії, Індонезії та Єгипті, де також відповідав за економічну і технічну співпрацю між Канадою та цими країнами. Останні роки займав посади в Канадському бюро міжнародної освіти. Е. Баран відповів на питання нашого кореспондента.

— Чим ви плануєте займатися?

— Економічна співпраця між нашими країнами існує майже чотири роки. Канада подає допомогу Україні майже на двадцять мільйонів доларів щороку. Наш уряд розробив так звані «сектори розвитку», на які витрачає відповідні кошти. Приміром, сектор допомоги демократичному розвиткові і побудові ефективного управління. Канада має тепер три-чотири проекти, які допоможуть Україні повністю перейти на демократичні засади. Треба побудувати тут відповідну юридичну систему, навчити нові адміністративні кадри. І я радий, що в наших країнах є люди, готові разом вирішувати, як це робити.

— В минулому СІДА в основному допомагала країнам третього світу. Чому вона зайнялася Україною?

— Що таке третій світ? Деякі країни внаслідок різних обставин і час од часу стають такими, що підпадають під це поняття. Оцінка щодо різних країн звичайно базується на пересічній платні там у порівнянні з іншими. Така платня в Україні дорівнює чилійській, трохи нижча, ніж в Аргентині і майже ідентична платні у Малайзії Отже, ситуація тут подібна до третього світу, тому СІДА й почала свою діяльність в Україні.

— Чи буде Канада допомагати своїм громадянам, які засновують в Україні підприємства та інші структури, так, як у Канаді сприяють малому бізнесові?

— Такі програми вже є, хоч їх небагато. Україна ще не є фінансово «безпечною» країною, і підприємці бояться вкладати у неї гроші. Але якщо хтось захоче щось почати в Україні, то фінансову підтримку він одержить.

— Які почуття викликало у вас призначення до Києва?

— Докладу всіх зусиль, щоб передати досвід, який маю, для добра країни, звідки походять і мої батьки, і я.

Інтерв'ю взяла Юлія ВОЙЧИШИН.

Канада збереглася — проблеми залишилися

Відповідь квебекців на запитання референдуму породила нові запитання. Шість десятих відсотка голосів зберегли державу Канада і поділили її на два табори.

Тридцятого жовтня квебекці знову, як і 1980 року, вийшли на референдум. «Чи погоджуєтеся ви з тим, що Квебек має стати суверенним після внесення до Канади офіційної пропозиції про нове економічне й політичне партнерство?» — запитання звучить заплутано, але насправді воно означає: «Ви вибираєте незалежність?» 50,6 відсотка квебекців відповіли «ні».

До останнього моменту прем'єр-міністр Квебеку Жак Парізо та лідер федеральної парламентської опозиції («Блок Квебека») Люсьєн Бушар сподівалися на перемогу. «Ми не чекатимемо ще 15 років для того, щоб провести новий референдум, — заявив Жак Парізо відразу по тому, як результат референдуму став відомий. — Незалежність Квебеку залишається проблемою для нас і для країни. Ми входимо у нову стадію боротьби, і кожен повинен грюкнути кулаком по столу і сказати: «Дозвольте нам залишитися наодинці з собою!»

А переконувати в тому, що боротьба не скінчилася, канадське суспільство потреби не має. З початку «тихої революції» 60-х років квебекське населення, 80 відсотків якого франкомовні, здобуло більше прав, ніж будь-хто в Канаді.

«Ми пам'ятаємо!» — написано на номерах машин, що їздять дорогами провінції. Це означає, що тут пам'ятають 1773 рік, коли британська армія завоювала французьку колонію Квебек. Щоб забезпечити збереження французької мови та культури, на чому завжди наполягали в провінції, тут було введено освіту (середню та вищу) цією мовою.

«Я пам'ятаю!» — сказав перший федеральний Прем'єр-міністр родом з Квебеку Трюдо і запровадив на державному рівні двомовність.

«Ви не даєте нам забути», — думають сьогодні англомовні канадці і говорять дивні як для прихильників єдиної держави речі: «Можливо, справді варто залишити Квебек наодинці зі своїми проблемами?..»

А провінція Квебек — це чверть населення Канади, 23 відсотки валового внутрішнього продукту, аерокосмічний, науковий та індустріальний центри. Але без Канади, яка цього року вийшла на перше місце в світі за рівнем добробуту, це була б семимільйонна, нікому не відома держава, без престижного канадського громадянства, стабільного долара та представництва у федеральному уряді. 49,4 відсотка квебекців така перспектива влаштовувала. Решту — ні. Суспільство поділилося.

Як зазначив прем'єр-міністр Альберти Ральф Клейн, «50,6 відсотка — це не тільки вотум довіри до Канади. Це цифра, яка вказує, що в Канаді назріли зміни». І це ще одна сторона процесу, яка до останнього часу залишалася прихованою. Наприклад, нафтодобувна Альберта і Британська Колумбія, які тривалий час виступали проти надання Квебеку статусу «особливого суспільства», несподівано заговорили про необхідність децентралізації і більших прав для урядів провінцій. Слід очікувати, що ближчим часом провінцій-сепаратистів побільшає.

Отже, Квебек з мінімальним відривом проголосував проти незалежності. 60 відсотків місцевих франкомовних мріють жити незалежно, але 97 відсотків аборигенів, більшість англомовних, національних меншин та бізнесменів не прагнуть змінювати громадянство. «Нас перемогли гроші та етнічний елемент, — сказав Жак Парізо. — Ми не маємо наміру віддавати себе в жертву. Ми доведемо, що можемо боротися за свою державу і отримаємо реванш! А сьогодні ми будемо посміхатися!»

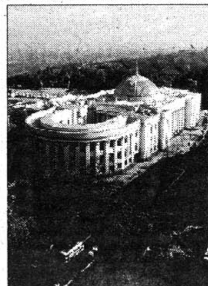
Але не до сміху нині ані в Монреалі, ані в Оттаві...

Наталя ФІЛІПЧУК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Монреаль.

Автор висловлює вдячність Центру «Демократичні ініціативи», Фонду «Відродження», Центру громадських опитувань Кінгстонського королівського університету за сприяння в організації відрядження до Канади.

ДЕРЖАВА І ПРАВО

Кабінету міністрів України

КРІПАЧЧИНА... ЗІ СВОБОДОЮ?

Депутатський запит про знищення фермерства надмірними податками

З 1991 року 52000 селянських сімей подали заяви з клопотанням виділити землю для ведення фермерського господарства. Деякі голови колгоспів сприйняли цих людей за особистих ворогів і доклали всіх зусиль, щоб не допустити народження верстви незалежних сільських господарів. Фермери пробували об'єднуватися у спілки для взаємодопомоги. Голови колгоспів через своє лобі у Верховній Раді та співтоваришів по колишній партії в різних міністерствах послідовно домагалися державних дотацій і підтримки для продовження свого феодального панування над селянами.

Парадоксальна суперечність між багатющими сільськогосподарськими землями і повною безпомічністю колгоспної організації виробництва з її неспроможністю нагодувати український народ призвела до загального визнання необхідності приватизації землі і створення верстви приватних фермерів.

На п'ятому році незалежності України боротьба сільських феодалів супроти фермерства, яке загрожує вивести селян з-під їхньої свавільної влади, набула нового змісту: руками держави фермерів тепер душать податками. Умовно економічний прес можна розділити на дві категорії.

Перша категорія — це такі податки: 37 відсотків — пенсійний фонд, 12 — чорнобильський фонд, 30 — податок з прибутку, а далі — податки на добавлену вартість до Фонду сприяння зайнятості, земельний податок, акцизний збір тощо.

Друга категорія пресу полягає ось у чому. Це стане зрозуміло зі слів фермера з Волині, члена УРП Дмитра Себія: «Я, фермер, сію гектар цукрових буряків, для обробітку якого за свого технічного оснащення наймаю двох робітників... Щоб три рази обробити таку площу... треба віддати 300 кілограмів цукру. Цих найманих робітників я оформляю за домовленістю, нараховую зарплату цукром. Із 100 кілограмів держава забирає за відомою вже схемою податків стільки, що робітникові залишається лише 27. А робота коштує 300. Отож, щоб вийти на таку кількість, потрібно віддати 1100 кілограмів. Помножимо це на два, додамо по 100 за міндобриво, насіння, гербіциди і амортизацію техніки, 150 — за пальне, 50 — за гній; всього вийде 2 тонни 800 кілограмів цукру.

А коли здати весь урожай, тобто 250 центнерів, враховуючи, що з кожної тонни цукровий завод дає 70 кілограмів цукру, то вийде 1750. Отож треба ще десь позичити 1050 кілограмів, щоб розрахуватися з державою».

Якщо не думати, що селянинові-фермеру картопля, яйця, сало з неба падає, молоко, олія й мед рікою припливають, а дістаються йому важкою щоденною працею,то такий економічний прес є понад людські сили, і ніхто його витримати неспроможний.

Чотири роки затятої боротьби сільських феодалів супроти ентузіастів-фермерів призвели до різкого зменшення фермерів. Їх залишилося зовсім мало. Голови колгоспів укупі з можновладцями різних рівнів тепер додавлюють фермерів і скоро перемога їхня буде повною.

І що тоді? Триватимуть порядки колгоспного ладу: згниватиме понад 50 відсотків помідорів, огірків і капусти, 38 — картоплі, близько чверті буряків, залишатиметься в землі на кожному гектарі пшеничного лану до 10 центнерів зерна, зникатиме без сліду три чверті яблук з колгоспних садів і т.ін. Голова колгоспу безконтрольно розпоряджатиметься колгоспниками і колгоспним добром і забезпечуватиме собі усі блага й достаток. В демократичній Україні зі свободою економічної діяльності продовжиться кріпаччина.

Ба, не так просто !

За чотири роки бездарного керівництва та упертої боротьби голів колгоспів за збереження свого привілейованого стану хліви, стайні напівзруйновано, техніка зносилася, її парк катастрофічно скоротився. За таких умов повернення до колгоспного ладу зразка 1985 року неможливе.

Куди ж заведе нас перемога голів колгоспів над фермерами? Може, повернемося до натурального господарства XIX сторіччя, коли все технічне оснащення забезпечував один сільський коваль і селянин більше ні від кого не залежав?

Це неможливо, бо трактор сіном не нагодуєш, комбайн косою не заміниш і без електричного доїльного апарата не видоїш і дюжини корів. У XIX сторіччі в селі жило понад 90 відсотків нації, тепер — лишень третина. Ця третина без сучасної техніки та минулих навичок неспроможна обробити землю. Отже, поворот у минуле сторіччя неможливий.

Тому перемога сільських феодалів над фермерами була б національною трагедією. Задля врятування нації необхідно допомогти фермерам перемогти голів колгоспів. Задля майбутнього України клас сільських феодалів має бути скасований.

З огляду на вищесказане та відповідно до ст. 12 Закону України про статус народного депутата України прошу Кабінет міністрів пояснити, чи підтримує він офіційну лінію держави на реформування сільськогосподарського виробництва, зокрема й розвиток фермерських господарств? А коли так, тоді чому таким економічним пресом розчавлюють нечисленну верству нового українського фермерства?

Вважаю за необхідне Кабінету міністрів, користуючись правом законодавчої ініціативи, розробити проект змін і доповнень до законодавства про оподаткування, щоб Верховна Рада змогла ввести положення про пільгові, знижені податки для вказаної категорії сільських трударів, які не душили б фермера, слугували розвитку і розквіту фермерських господарств.

Левко ЛУК'ЯНЕНКО,
народний депутат України.

Книжковий кіоск

ПРАВДА ПРО ЛЮБОВ І НЕНАВИСТЬ

***Книга** відомого дисидента, а тепер — політичного діяча Левка Лук'яненка «Не дам загинуть Україні» незвична за своїми жанровими ознаками. Бо знайдете в ній і проекти програмних документів, зокрема Української робітничо-селянської спілки, за організацію якої автора на початку 60-х років засудили до смертної кари, судові обвинувальні висновки, різні заяви-звернення і фрагменти з листів до рідних та друзів, тексти публічних виступів і навіть щось на зразок психологічної новели, як, скажімо, «Одеський сюрприз». Про несподівану телефонну розмову з жінкою, якій в часи студентської молодості автор симпатизував, а, може, і кохав.*

Ще одна тематична лінія книги — це нариси-спогади про тих людей, які своїм словом, вчинками нагадували жорстокому режимові, що дух волі в Україні не загинув, що на зміну одним борцям приходять інші. «Кожна хвиля, — пише автор, — мала свою верхівку — центральну постать, що уособлювала хвилю. До 1963 року це був Василь Симоненко, потім — Іван Дзюба, перша половина 70-х років — Валентин Мороз, друга половина 70-х років — представники Української Гельсінської групи, чільні в Україні — славнозвісний письменник Микола Руденко, у Москві — генерал Петро Григоренко». З особливою любов'ю і неприхованим болем згадує автор про Олексу Тихого й Василя Стуса, яких нелюдськими умовами в кучинському концтаборі для політичних в'язнів довели до смерті. У страшних муках помирали обоє, оголосивши голодовку — як останній засіб боротьби за в'язничними стінами проти брутального беззаконня з боку жорстокої тюремної адміністрації. На прикладі останніх днів життя цих героїв-мучеників Левко Лук'яненко викриває усю цинічну жорстокість комуністичної імперії до українства. І передусім до того, яке прагнуло волі, яке берегло честь і гідність рідного народу і ніколи не ставало на коліна. Окрім того, в нарисах Левка Лук'яненка є невідомі досі штрихи, подробиці про страдницьке життя тих, хто свідомо ніс свій хрест на українську Голгофу, перехресні думки, які доволі виразно відтворюють картину національно-визвольної боротьби за незалежність України у 60 — 80-х роках.

Якщо одним реченням охарактеризувати книгу Левка Лук'яненка, то вона — про любов і ненависть до України, до її гордого і волелюбного народу. Про любов, освячені якою, наші мужні співвітчизники ставали до боротьби, йшли в тюрми, на заслання, на смерть, але не зрікалися найріднішого. І про підлість, ненависть з боку репресивного апарату й доморослих яничарів до всього українського, що мислило і не плазувало перед Москвою.

Книга закінчується статтею колишнього старшого слідчого УКДБ по Томській області А.Скраговського «Люди должны знать об этом». Колишній чекіст — а він займався реабілітацією невинних жертв у другій половині 50-х років, мав доступ до архівних матеріалів, розмовляв з тими, хто в кабінетах і підвалах з допомогою насильства робив з чесних людей «ворогів народу», а опісля спроваджував на той світ — на конкретних прикладах розкриває страшну технологію конвеєра смерті, запровадженого сталінським режимом. Читаєш цю статтю і не йметь віри, що так можуть чинити люди. Та, втім, хіба щось людське властиве для ката?

Для того, щоб економити патрони, у катівнях душили людей петлею із застосуванням мила.

«Будучи пьяными, — пише автор (статтю видруковано мовою оригіналу), — исполнители решили поглумиться над молодой влюбленной парой, оказавшейся приговоренной к расстрелу. Под предлогом сохранения жизни им предложили совершить половой акт со связанными руками на глазах у исполнителей. Молодой человек выполнил волю своих повелителей, и в этот момент были накинуты и затянуты петли на обе жертвы».

Через півстоліття каральні органи не дозволяли собі робити такого дикунства. Але погрози, шантаж, залякування надалі пускали в хід. А на судилища, крім партійних і кадебістських пенсіонерів, нікого не пускали. Навіть свідків після допитів випроваджували із залу.

Та й сам суд відбувався за наперед розписаним сценарієм — на аргументи підсудного, адвоката, свідків просто не зважали. Мало того, підсудному постійно затикали рота, збивали з думки, перескакували факти. Досить лише прочитати фрагменти з протоколу судового засідання в липні 1978 року в містечку Городні, де розглядали кримінальну справу Левка Лук'яненка, щоби зрозуміти усю цинічність, однобокість підходів радянського «правосуддя». Ось підсудному в обвинувальному висновку інкримінують факт зберігання і розповсюдження Стусового листа із заслання, де нібито сказано, що в занедбаному стані перебуває «українське письмо». Насправді Стус писав про занедбане українське Святе Письмо, тобто про Біблію. І підсудний зауважує про нечесність слідчого. Але навіть в ухвалі судової колегії в кримінальних справах Верховного суду, куди з касаційною скаргою звернувся «засуджений за Слово», як він сам пише, Левко Лук'яненко, знову повторено цю нісенітницю слідчого про «українське письмо».

Книга Л.Лук'яненка «Не дам загинуть Україні», яка побачила світ у видавничо-культурологічному центрі «Софія», — це не тільки живий подих нашої недавньої історії. Це і заповіт для молодого покоління, як треба любити Україну, відстоювати її; і пересторога для тих, кому не дає спокою ностальгія за казармовим соціалізмом. «Ніхто з нас не винен, що народився в уярмленій, а не у вільній Україні, — звертається до читачів у передньому слові автор, — але захищати ярмо після п'ятьох років всебічної публічної критики, після цілого моря неспростовних фактів геноциду і приниження українського народу — це справді треба бути вузьколобим дурнем».

Є надія, що таких людей після ознайомлення з книгою Левка Лук'яненка стане менше. Принаймні серед тих, які звикли покладатися на факти, а не на емоції.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

МАБУТЬ, немає такої політичної сили, котра б не клялася захищати інтереси селян, хоч трохи поліпшити їхнє життя та умови праці. Та обіцянки відходять разом з черговими політичними кампаніями, а українське село продовжує котитися в прірву, хлібороби все ще залишаються на задвірках суспільства. Схоже, держава і не збирається допомогти селу вижити в цей складний час. Втім, хоча б просто не заважала. Бо, здається, нині спеціально робиться все для того, щоб остаточно занапастити виробника найціннішого що є в країні.

Збанкрутує село — загине держава

На Волині, наприклад, у членів колективних сільгосппідприємств у першому півріччі цього року середня зарплата становила лише 1 млн. 704 тисячі крб. (з коливаннями від 1 млн. 310 тисяч крб. У Шацькому районі до 2 млн.; 408 тисяч крб. — у Ковельському). У той же час зарплата працівників м'ясної і молочної промисловості все-таки становила 6 млн. 329 тисяч крб., борошномельної і комбікормової — 8 млн. 295 тисяч крб., електроенергетики — 9 млн. 288 тисяч крб., банківських установ — 11 млн. 832 тисячі крб. Можна було б порадіти з таких заробітків, але ж не віриться, що праця зайнятих у цих галузях працівників у десятки разів відповідальніша і важча, аніж тих, хто виробляє хліб і до хліба. Нашій владі поки що до всього цього байдуже.

АЛЕ ж виникає запитання: невже ця влада серйозно розраховує, що селяни вічно терпітимуть наругу над собою? Звичайно, вони не візьмуться за зброю. Але варто зробити висновки хоча б з того, що лише через низькі ціни на зерно, яке здавали за держзамовленням, його заготовили менш як половину. Не хотіли своєчасно дати селянам по 12—14 млн. крб. за тонну, тепер купуватимемо в комерційних структурах значно дорожче.

А ось ще одне. Оскільки у колгоспах оплата праці завжди набагато відставала від зарплати у промислових галузях, пенсія, котру, як відомо, нараховували з середньомісячного заробітку, у колишніх колгоспників така мізерна, що соромно стає за тих, хто її визначив. Зокрема, на Волині пенсія селян становить в середньому дещо вище мільйона карбованців. От і проживи, як хочеш. Інколи селянам доводиться брати у банку кредит, звичайно ж, під високі проценти, для того, щоб спорядити дітей у школу. Добре хоч, що вони мають у колективних господарствах майнові паї, які у таких випадках виконують функцію застави. А якби не вони? Не йти дітям в школу?

Ось і виходить: куди не кинь, всюди клин.

Певна надія на краще з'явилась, було, рік тому, коли Президент України Леонід Кучма у доповіді Верховній Раді «Шляхом радикальних економічних реформ» обнадійливо, навіть, як тоді здавалося, гарантовано проголосив, що визначальним у досягненні стратегічної мети аграрної політики має стати її спрямованість на першочергове задоволення соціально-економічних інтересів селянина, бо лише за цих умов можливий динамічний розвиток агропромислового комплексу. І як дуже швидко з'ясувалося, і цього разу це булй лише слова.

Не встигло ще стихнути від них відлуння, як справи на селі почали стрімко погіршуватися. Хто-хто, а Президент повинен би знати ціну своїм словам, і або не говорити їх, якщо не має впевненості в тому, що вони можуть бути здійснені, або ж добиватися їх реалізації.

Це не єдиний випадок, коли гарні слова Президента України розходяться з практичними справами. 22 серпня ц.р. він видав розпорядження «Про надання фінансової допомоги підприємствам і організаціям», яким передбачалося звільнити від сплати відсотків за кредити, котрі б надавалися в рахунок майбутніх прибутків для придбання насіння, комбікормів тощо. Лише по сільськогосподарських підприємствах Ківерцівського району такі проценти на початок вересня становили 2 мільярди 446 мільйонів карбованців (крім того, ще 7,9 млрд. крб. безнадійних для сплати боргів). Та з'ясувалося, що місцеве відділення акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна» має це розпорядження «в віду». І через два тижні після його видання (8 вересня) офіційно поставило перед сільськогосподарськими підприємствами вимогу протягом місяця сплатити відсотки, бо інакше воно оголосить підприємства банкрутами або передасть справи в обласний арбітражний суд з віднесенням судових витрат за справою на підприємства. Як кажуть, злазьте — приїхали...

То хто ж у нашій державі вершить порядок — Президент чи клерки з банку, який ще недавно був державним?

***ПРИ ЦЬОМУ** ніхто і слухати не хоче про те, що держава не розрахувалася з колективними сільськогосподарськими підприємствами ще за 1994 рік. У тому самому Ківерцівському районі не виплачено компенсації за реалізоване державі у минулому році зерно в сумі 5,7 мільярда карбованців, не повернуто 90 млрд. крб. компенсації за продані державі цукрові буряки. Та цього мало: уже у поточному році господарства недоодержали 20 млрд. крб. за продане у 1995 р. зерно за держконтрактом. Ще 10 млрд. крб. винні їм молокозаводи. Така картина по всіх інших районах області. У зв'язку з цим правомірно запитати: хто кому винен?*

Не може не турбувати прискорення темпів зниження ресурсного потенціалу села. Відсутність хоча б більш-менш наближеного паритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію надміру обмежила можливості села купувати технічні засоби, мінеральні добрива, пальне. Внаслідок цього вдвічі або й більше зросло навантаження на зернові комбайни, у кілька разів скоротилося внесення мінеральних добрив і застосування гербіцидів. Не завжди є можливість вивезти на поля гній. Тож не дивно, що зменшується виробництво валової продукції сільського господарства. Помилково було би списувати, як це дехто робить, все на погоду. Адже загрозливе становище із збиранням цукрових буряків і посівом озимих — це наслідок не погоди, а виключно соціально-економічної ситуації, у якій опинилося село. А може бути ще гірше. Бо коли у частині господарств сіють озимину набагато пізніше оптимальних строків, до того ж насінням низьких кондицій, сподіватися на високий урожай не доводиться. Цього року вперше довелося зустрітися з явищем, коли на деяких полях нічого не сіяли, їх зовсім не обробляли і, як наслідок, лани заросли бур'янами в зріст людини. Причому, сказане стосується не лише колективних, а й фермерських полів.

Селяни Волині добре пам'ятають насильство від колишньої влади і ніколи не погодяться на повернення до минулого. Їм дуже дорога самостійність України, вони не проміняють її на те, чого з такими трудношами позбулися. І все ж на селі можна почути: зневажали і обманювали нас за Сталіна, це саме роблять і зараз.

Під час зустрічей з виборцями вони вимагають чіткої відповіді на чіткі запитання: хто зумовив катастрофічний занепад села і чи відповідатиме він за це? Їм дуже гірко, що наш земляк — колишній Президент України Леонід Кравчук приклав руку до того, що державні банки стали комерційними, перетворившись з суто банківських установ на глитайські, лихварські.

З урахуванням того, яку владу у фінансових справах вони захопили, впоратися з ними буде дуже важко. Але можна. Потрібно лише тим, від кого це залежить, захотіти цього.

***НА ТЛІ** економічного зубожіння села дедалі очевидніша його соціальна деградація. Воно втрачає свої історично зумовлені риси: багатодітність сімей, що було гарантом підтримки хліборобських династій, закоханість у землю і зацікавленість працювати на ній не тільки дорослих, але й дітей; потяг молоді до освоєння хліборобських професій тощо.*

Зараз маємо протилежне: на селі переважають люди старших поколінь, майже непрацездатні, втрачаються хліборобські династії, селянська праця стає дедалі менш престижна. Бо кому хочеться працювати у селі, де немає газу, обмаль доріг з твердим покриттям, часто і довго відключається електроенергія, де мало вчителів і лікарів. А це вже безпосередня загроза не тільки для села, але й для держави.

І не тільки в соціально-економічному відношенні. Великий програш має держава також від поступової втрати селом одвічних надбань культури, духовності, народних звичаїв. Адже не секрет, що село відзначалося і відзначається вищою духовністю порівняно з містом. Місту й приснитися не можуть повага до старших, яку сьогодні зберігає село, доброзичливість селян, їх готовність допомогти одне одному. Там, на наше загальне щастя, набагато краще зберігаються рідна мова, пісенні традиції, інші визначальні риси українського народу. І хоч поступово втрачається, ще не пізно ситуацію виправити.

Можна погодитися з тим, що в культурному відношенні село відстає від міста. Але все залежить від того, як це оцінювати. Якщо з погляду на розвинутість культурно-освітньої інфраструктури, наявність театрів, будинків культури, інших установ культурного призначення — це справді так. А якщо оцінювати культуру з точки зору вихованості людей, їх ввічливості, поваги до старших, збереження і розвитку кращих надбань українського народу, то тут місту не заважало б взяти за взірець село. Це не ідеалізація села, а реальна оцінка дійсності.

Здається, остаточно відійшли у минуле заклики до тотальної деколективізації. Якби були послухали тих, хто вбачав порятунок України в примусовому знищенні колгоспно-радгоспної системи, держава і всі ми разом взяті були б у набагато гіршому становищі, ніж маємо зараз. Єдино правильно буде на цьому етапі прискорити виважені, всебічно опрацьовані реформування соціально-економічних відносин. Дедалі більша частина селян схиляється до цього, а законодавча база і науково-практичні напрацювання дають можливість йти по цьому шляху з користю для селян і для держави.

***ДУЖЕ ВАЖЛИВО** активніше підтримати фермерство. Хоч би як окремі політики та значна частина кооперованих селян ставилися до фермерства, воно повинне мати майбутнє в Україні. Хоча цей нелегкий тягар не всі витримують, перестають господарювати самостійно. Лише за минулий рік 75 фермерських господарств Волині припинили існування і повернули землю державі. Це наочний тривожний симптом загального важкого стану на селі.*

Селянин у своїй масі настільки багатожильний і мудрий, що хоч як би йому було важко, він виживе. Згадає прадідівські хліборобські надбання, заведе коня, виоре коровою, сам підნатужиться, знайде прийнятніші для нього форми кооперування і не дасть пропасти собі і сім'ї. Щось залишиться і для базару, щоб за виручені кошти одягтися-взутися. Він завжди підтримував і підтримає державу, навіть якщо вона виступає для селянина не матір'ю, а мачухою. Але якщо наша держава не одумається і не повернеться до селянина, до його потреб лицем, то і їй і всім громадянам з кожним роком буде важче та й важче. Владні структури всіх рівнів, їхні лідери мусили б раз і назавжди усвідомити: поки є українське село — буде держава, знехтує держава інтереси села — підуть державники жебракувати по світу. Бо не усіх збанкрутілих українських урядовців прийме Ізраїль.

Ростислав ЧАПЮК,
народний депутат України, голова Волинської організації Селянської партії України.

Точка зору

ВЕЛИКА ІДЕЯ... МОЖЕ, Й ТАК

УКАЗ Президента Росії про затвердження «Стратегічного курсу Росії на розвиток відносин з країнами СНД» вже здобув напівофіційну попередню оцінку. Вона негативна й навіть ворожа.

Та це вже не головне, бо хоч би як подобався чи не подобався лідерам України вироблений Росією курс, вплинути на його зміст тепер вони не можуть.

А можливість така була. Вона полягала в тому, що до плану роботи Ради національної безпеки України ще на 1992 рік було включено пункти щодо створення подібного українського документа.

Цей документ мав класифікувати весь спектр національних інтересів України і можливих шляхів їх реалізації. Він мав стати підосновою нашої зовнішньополітичної та іншої діяльності.

Таким чином, ми давно мали реальну можливість вийти на міжнародну арену з продуманими власними ініціативами щодо геополітичного облаштування нашої частини континенту.

Був також вибір, вийти самостійно чи спільно з Росією. Якщо з Росією, то як з рівноправним партнером. Рівноправним, оскільки російські військові та економічні переваги могли бути скомпенсовані нашою політикою випередження. Політикою дружньої Росії (і не тільки), активної й незалежної держави.

Якби це словосполучення відбивало об'єктивну характеристику наших державних реалій, то ми мали б більшу, аніж тепер, визначеність щодо нашого політичного майбуття і геополітичних перспектив нашого найближчого оточення.

У гіршому випадку, тобто в разі невдалого завершення процесів взаємного погодження життєво важливих національних інтересів незалежних держав, ми одержали б вельми корисний, апробований у деталях політичний матеріал, що став би доброю основою для актуалізації нашої програми дій з досягнення сталого політичного клімату в нашій частині континенту, реалізації й захисту своїх національних інтересів, аргументованого пошуку політичних і економічних шляхів до західних структур.

Таким чином, для всього світу і для всього нашого народу ми були б не прохачами (як тепер), а повною власної гідності, політично зрілою державою, що активно прагне утвердження власної незалежності.

Це в одному випадку. А чи не вигідно було б тій самій Росії мати такого сусіда рівноправним і надійним партнером? Політично розважливим і економічно сильним? Партнера, за активною політикою якого, в деяких випадках, можна було б приховати і власні політичні амбіційні задуми. Адже велика політика — справа тонка, а імперський імідж — не завжди найкорисніший помічник у її реалізації.

Партнера, разом з яким можна не триматися нетривкого символу СНД. Адже США і Канада не мають потреби в «СНД».

Скажуть, історія у США і Канади інша. Так, інша. Але ж наша історія — то історія великої Київської Русі. А «Москва не сразу строилась»... А ми чомусь про це не пам'ятаємо.

Чи не час нам перестати відчувати себе «хохлами»?

Чи не час відчути дух Великої Історії і почутися Великими Київськими князями? Скажуть, США і Канада — політично та економічно самодостатні держави.

Так, це правда. Але стали вони такими не з допомогою митниць і взаємної упередженості у стосунках.

Але «маємо те, що маємо».

Україна повела політику утвердження своєї незалежності шляхом відчуження від Росії, відчуження від спільних інтересів наших колишніх братів і обрала курс на реалізацію суто «двосторонніх відносин».

Чи можна добитися незалежності, відгородившись частоколом і встромивши голову у ... символіку (хай вибачає символіка)? Чи, може, Велика Ідея варта того, щоб розмаяти активні прапори великої Русі Київської?

Ми обрали перше, і у згаданій вище незручній, пасивній позі незграбно простягнули покірливу руку Заходові. Більше того, своїми діями, свідомо чи неусвідомлено, ми продовжуємо утверджувати себе у невдячній, неперспективній і небезпечній ролі «політичного противника» Росії.

А тепер нумо мужньо спитаймо самі себе. То хто ж справжній автор «Стратегічного курсу Росії на розвиток відносин з країнами СНД»? Російські імперські замашки чи відсутність нашої ділової й масштабної політичної ініціативи? Для того, щоб дати такі самі мужні відповіді на ці запитання, нумо поставмо себе на місце Росії і навпаки. І так само мужньо поставимо собі додаткове запитання. Чи не на нашій совісті джерело зародження білоруського варіанта зречення незалежності?..

Сумно читати й чути з вуст деяких наших визначних політологів і державних діячів слова, з яких випливає, що головним ворогом нашої незалежності є Росія, що нам слід боятися її.

Сумно відчувати утвердження у свідомості великого народу та його лідерів комплекс державної меншовартості.

Того великого народу, в історичній основі якого — Київська Русь.

Київ був центром могутньої держави, вплив якої поширювався й на північні землі.

Тож не боятися треба, а мудро й мужньо відроджувати колишню могутність.

Віктор МОРОЗ,
доктор технічних наук, політолог.

Свій до свого по своє

ВЕРХОВНА РАДА України 11 жовтня затвердила Програму уряду, а наступного дня підвищила прожитковий мінімум до рівня 4,8 млн. крб. Кабінет міністрів не забарився і «відгризнувся» заявою, у якій звинуватив Верховну Раду в популізмі. Аргумент Кабміну вбивчий: нема грошей, а отже, нема змоги підвищити прожитковий рівень малозабезпеченим верствам населення. Чи так це?!

Справді, грошей нема. Але чому? Де вони поділися? Про це кабмінівські експерти-політики, які надто уважні до порад Міжнародного валютного фонду, не кажуть.

А мені здається, що головна причина ось у чому: ми живемо не своїм, а чужим розумом. А чужий розум більше дбає про вигоду чужого нам, а не українського, народу. Чужий розум, тобто експерти МВФ, нам прописали економічну програму, згідно з якою західному бізнесу в Україні привільніше, ніж нашому.

Не будемо далеко ходити по факти. Вийдімо на будь-яку вулицю будь-якого українського міста. І що побачимо? Побачимо маленький симпатичний кіоск зі зваблими рекламами й різнокольоровими вогниками. А поруч ще один. І ще, і ще.

Чим заповнені вони? На 99 відсотків — товарами іноземного виробництва. «Інтернаціональні» жуйки, ізраїльська горілка, німецьке пиво, американські та болгарські сигарети, італійські лікери, польське печиво, бразильська кава... Щодо кави, то претензій тут не маємо, бо такого продукту Україна не виробляє. А ось щодо інших товарів, даруйте. Між іншим, пиво «Оболонь» та українська горілка з перцем не гірші, а — мушу розчарувати київських друзів Заходу — кращі за іноземні аналоги. А коли б і гірші, все одно слід протегувати нашому, національному виробнику з метою допомогти зробити вітчизняний товар конкурентоспроможним. Треба вмикати зелене світло українському виробникові, а не підприємцям з Беер-Шеви чи Нью-Джерсі.

Радіо, телебачення, газети України також не повинні рекламувати західні товари, а писати-говорити: «Друже! Купуючи пляшку ізраїльської горілки, ти сприяєш розвитку Ізраїлю. Купуючи американські сигарети, ти віддаєш гроші американцям. Купуючи польські яблука та польську картоплю, ти оголошуєш війну українським селянинові».

Може, я перебільшую?

Упевнений, аніскільки. Через виконання програми «реформ» енергійних друзів МВФ ведуться активні бойові дії проти українського виробника, проти українського селянина і робітника. Адже якщо українська фірма (згідно з виробленим надто прислужливими експертами планом) закупить польські яблука, отже, вона вже не купить їх у селянина Буковини чи Поділля, і грушки-яблучка там згниють. Український селянин збанкрутіє, польський — жиритиме. Якщо Україна закуповує у поляків десятки тисяч вагонів вугілля, то в прольоті донецький або олександрійський шахтар. А польський шахтар матиме собі і на пиво, і на м'ясо. А наш рідний шахтар отримає, даруйте, велику дулю.

А коли державна політика буде спрямована на те, щоб допомогти кабмінівським агрофірмам експортувати картоплю до Швеції чи Швейцарії, проблем у трудівників села, а отже у держави, буде значно менше. Проблеми будуть у трудівників Швейцарії та Швеції. Якщо до тієї ж таки Швеції чи Чехії піде олександрійське або донецьке вугілля, то краще житимуть олександрійці й донеччани, а разом з ними і весь народ.

А що політика державного сприяння фактично не проводиться, то українські шахтарі мають підстави бути незадоволеними політикою офіційного Києва. Але шахтарі мають зрозуміти, що не економічні вимоги, не вимоги підвищення зарплати вирішать їхню долю. Ситуацію на краще можуть змінити політичні вимоги та їх реалізація.

Що ж до горілки та сигарет, то тут, гадаю, необхідно терміново вводити державну монополію на виробництво та торгівлю тютюновими й горілчаними виробами за твердими цінами. Тоді гроші потоком потечуть до державного бюджету і не буде потреби критикувати найвищу законодавчу владу за «популізм». Але й Верховна Рада мусить зробити висновок і затверджувати ту економічну програму, яка працює на українській, а не на американський чи якийсь інший народ.

Можна навести ще багато прикладів, як поповнити державний бюджет. Вони на поверхні. Тоді з'являться гроші на соціальні програми: і на безплатне медичне обслуговування та освіту, і на підвищення зарплати науковцям та вчителям, на будівництво будинків для офіцерів, на підвищення прожиткового рівня всім, хто потребує.

Запам'ятайте: допоки нам диктуватимуть свої економічні програми представники інших націй, добробуту в Україні не буде. Кожна нація дбає, насамперед, про себе. Чому ж ми кочемо бути винятком?

Культ Заходу та його товарів, пропаганда західного способу життя веде до ще однієї біди: провокує відплив наукових кадрів, нашого інтелекту, насамперед до США. Тобто осанна Заходу шкодить національним інтересам України — сприяє деінтелектуалізації нашого виробництва й суспільства загалом. До речі, за визнанням Клінтона, із 204 американських нобелівських лауреатів 79 відсотків становлять іммігранти першого покоління.

Поки наша держава ловить гав, антиукраїнська пропаганда процвітає: рекламуємо західний спосіб життя з його апологетикою матеріальних цінностей, рекламуємо західні товари та їхні відносні цінності. Наприклад, закуповуємо в Угорщині «Ікаруси» і завдаємо тим самим відчутного удару по робітниках Львівського автобусного заводу, скорочуємо робочі місця, змушуємо українців їхати за кордон працювати на плантаціях іноземців, розбудовувати Грецію, Росію, Польщу та Бог знає які держави.

Нам потрібен культ України, а не Заходу! Тоді і лише тоді посядемо належне місце у світовій ієрархії народів.

Отже, свій до свого по своє!
Дбаймо про себе, а не про інших.
Національний егоїзм — дорога до добробуту!

Роман КОВАЛЬ,
член Спілки журналістів України.

Читацький мікрофон

На вас же дивиться весь світ!

Минає час, минає наше життя, а ми ще більше грузнемо в злиднях. Ви ж у парламенті розділилися — комуністи, соціалісти, уерпісти... Та будьте ви ким хочете, але пам'ятайте: вас обирав народ для того, щоб ви плідно працювали і думали над тим, як вивести країну з кризи, піднести добробут народу. Згрупуйтесь, облиште порожнє красномовство й амбіції, не ставайте в опозицію одне до одного без серйозних на те причин. Пам'ятайте, вас єднає одна мета: вивести країну з кризи! Зрозумійте ж ви нарешті, що на вас дивляться не тільки ваші виборці. На вас дивиться весь світ з однією думкою: виберемося чи ні?.

А ще мені здається несправедливим, що депутати самі розробляють свої права й обов'язки. Це своїм обранцям повинен робити весь народ!

М.СЮСЬКО.

Петрівка
Красноградського району
Харківської області.

А віддаватимуть наші діти

Слухаю вас, слухаю і роблю висновок. Декотрі з вас такі далекі від життя на селі, як і я від київського. Ви ніби й не знаєте, що наші ціни вже наздогнали світові, і це ви робите з тим, щоб дістати позики від Міжнародного валютного фонду. А ви добре над цим подумали? Адже віддавати ні ви, ні ми не будемо. Віддавати будуть наші діти. А скажіть, будь ласка, чи пішли б ви до багатого сусіда позичати гроші, знаючи, що за це він буде вам вказувати, як ви маєте поводитися вдома, що маєте їсти, пити, що за ці гроші купувати? А їх все одно треба віддавати, та ще й з процентами. На нашу думку, Україна нині якраз у такій ситуації. Ну невже в нас немає виходу, невже обов'язково треба влазити у світові борги, замість того, щоб обійтися своїм? У нас така розхристана економіка і разом з тим робляться дуже незрозумілі бартери. Ви подивіться, скільки в нас усього імпортного — цукерки, напої, машини, навіть м'ясо і ковбаси. А вітчизняне виробництво стоїть. То чи не краще витрачені кошти вкласти в розвиток своєї економіки та виробляти більше товарів для сільських жителів? А бартер можна й усередині держави робити на свої ж товари. Треба тільки захотіти.

Михайло КЛЕВЕЦЬ.

Піддубне
Новоукраїнського району
Кіровоградської області.

А демократів при владі й не видно

Ми, простий народ, бачимо все, що робиться в парламенті, хто і як уболіває за долю держави та людей. І знаємо, від чого в державі нині така скрута. І вам розкажемо, шановні депутати, якщо ви й досі не розібралися. Заходячи до будь-якої Ради чи виконкому, не перший рік бачимо ті самі обличчя, що й при СРСР! Там навіть двірники й прибиральниці ті ж самі. Воно б, може, й нічого, але ж усі волають, що жити погано, а самі пальцем не ворухнуть, аби щось зробити для поліпшення того злиденного життя. Вони ж собі роз'їжджають на державних «Волгах», їм добре живеться! І при цьому кивають на демократів, що вони нічого не роблять, тому й жити погано. А тих демократів при владі й не видно!

Федір МАРЧЕНКО.

Харків.

Ви ж не просто статисти

Панове депутати! Трохи більше року тому ви були такими ж, як і ми, інженерами, лікарями, кандидатами наук. Усі наші біди були вам близькими, і ви багато обіцяли. Багато хто з вас, може, й справді йшов з надією вкласти свій внесок у розвиток економіки, бо вона геть захиріла і її треба відродити перш за все. Ви ж пам'ятайте, що в Україні стоять не заводи й фабрики з бетону та заліза, це стоять принижені, злиденні, напівголодні люди! Їм треба щодня їсти, лікуватися, платити за квартиру, а ви знаєте, що квартплата перевищує нашу зарплату.

Так живуть ті, котрі вибрали вас як останню надію на краще життя. Але, на жаль, багато хто з вас виявився статистом в руках ультраправих і ультралівих або просто рабом своєї ненаситності.

Г.БЕРЕЗОВСЬКИЙ.

Харків.

Зневажаючи мову, чи любитимеш державу?

Завжди, коли слухаю ваші виступи у Верховній Раді по-російськи, обурююсь: чому ви не розмовляєте державною мовою? Адже більшість із вас займає високі державні посади і живе в Україні не перший рік, то невже не спромоглися вивчити мову своєї держави? Чому б не повчитися парламентської культури в інших народів — приміром, у США? Там у Конгресі багато національностей, але всі розмовляють однією мовою. І ніхто це не сприймає за образу. То хіба та людина, котра так ненавидить мову держави, буде поважати саму державу? Може, саме через це і не йдуть реформи в Україні, може, саме ви й гальмуєте нашу економіку? Скажу вам відверто, що зневажливе ставлення до української мови викликає неприязнь і до таких державців.

Іван ГОНЧАР.

Київ.

«НОВИЙ КУРС» СЕБЕ ВЖЕ РАЗ ВИПРАВДАВ

Від кризи до стабілізації — через державне регулювання!

МЕТОЮ цієї статті є підтвердження об'єктивності та необхідності президентської лінії корекції реформ шляхом державного регулювання в ринкових відносинах, виходячи з діяльності систем у природі, а також базового закону макроекономіки — закону обміну.

Усталені, прогнозовані процеси в природі та суспільстві визначаються і діють згідно з законами, які відображають ті чи інші співвідношення між різними величинами та системами.

Останнім часом багато економістів — прибічників курсу Гайдара, посилено пропагують ідеологію вільного ринку як систему відносин у суспільстві, яка базується на саморегуляції, на конкуренції, на попиті та пропозиції, на лібералізації внутрішніх та зовнішніх економічних відносин.

Все вищеназване наводить на думку про те, що це прояв у суспільстві дарвінівського закону про природний відбір — фундаментального закону природи.

При цьому слід зважати, що особливістю цього закону є регулювання процесів у живій та неживій природі, яке обмежується відсутністю ознак розумової діяльності, відсутністю гуманітарної сфери діяльності.

Отже, таке бачення вільного нерегульованого ринку споріднене ринковій як системі без ознак розумової діяльності, під якою ми розуміємо діяльність держави. Це підштовхування до ринку, що виростає з хаосу в економічній діяльності країни, з нераціональним використанням сировинних запасів та природного багатства її території.

На сьогодні така модель вільного ринку як системи економічних відносин — це той шлях, яким змушені йти слаборозвинені держави.

Якщо в системі ринкових відносин з'являються елементи розумової діяльності, тобто державне регулювання, це веде до збалансування складових елементів системи та постановки конкретних цілей, до розробки масштабних проектів та державних програм.

Держави, які в ринкових відносинах в основу розвитку кладуть не тільки сировинні та природні багатства своїх територій, а й інтелектуальні надбання людства, застосовують регулювання як системний підхід до організації свого виробництва з наданням пріоритету інтересам своїх громадян, належать до числа розвинених держав.

Таким чином, у розвинених державах функціонують регульовані, соціально орієнтовані ринкові відносини.

Причому, за аналогією з технічними системами, в розвинутих державах, як правило, діють пропорційні закони регулювання — чим більше збурення системи викликає той чи той чинник (і, отже, може призвести до відхилення від економічної стабільності), тим більша регулююча дія, що зменшує вплив збурення.

ТАКИМ ЧИНОМ, лише в абсолютно стабільній економічній системі регулюючий вплив може бути відсутнім, а діють у ній лише закони саморегуляції, і ця система відповідає ідеальній моделі вільного ринку. Але ж такої держави в світі поки що нема.

З викладеного випливає логічний висновок: в усіх державах, а особливо з перехідною економікою, коли, в силу перехідного процесу, економічні відносини не можуть бути стабільними, **державне регулювання є об'єктивною потребою.** Отже, модель вільного нерегульованого ринку на цьому етапі непридатна й неефективна, незважаючи на те, що метою реформ якраз і є створення настільки стабільної економічної системи, яка б дала змогу проявитись елементам вільного ринку якомога повніше.

Якщо ж штучно нав'язувати суспільству незбалансовані елементи вільного ринку та штучні збурення на зразок «шокової терапії», коли відключена або відсутня замкнена система управління з від'ємним зворотним зв'язком (організація системи управління, яка включає регулюючий вплив для зменшення або гасіння збурення), то це може посилити економічну кризу та зубожіння широких верств населення, у чому ми вже переконалися на власному досвіді.

Слід окремо наголосити на тому, що ринкові відносини як збалансована система можуть ефективно працювати тільки за умови **раціональної структури економіки та виробництва,** коли виробляється тільки той товар та реалізовуються ті послуги, що мають попит, і в тій кількості, що не створює дефіциту.

Реалізувати ідеальну структуру економіки в межах однієї держави в сучасних умовах дуже важко, а тому і для розвинених держав виникає проблема інтеграції у світову економіку. Тож іншою ознакою розвинених країн у ринкових відносинах є зростання їх ролі в процесі інтеграції світової економіки через посилення впливу політичного та економічного на слаборозвинені країни на основі певного рівня своєї економічної незалежності.

Наприклад, такі країни, як США та Японія, мають співвідношення вартості імпорту до вартості національного внутрішнього продукту на рівні 9,5 та 13,6 відсотка відповідно.

В Україні це співвідношення більше 50 відсотків, тому зрозуміло, життєво необхідною є орієнтація програми дій уряду Марчука Є.К. в першу чергу на внутрішню кооперацію між виробниками в межах України для оптимального спрямування власного промислового, технологічного та наукового потенціалу на випуск кінцевої продукції.

Процес інтеграції світової економіки в ринкових відносинах супроводжується природними намаганнями одних країн «завоювати» ринки інших країн. При цьому поглинання ринків іде кількома шляхами, головними з яких є:

— **виробництво конкурентоспроможної продукції,** пред'явлення до неї спеціальних вимог та умов (сертифікація, обслуговування, спеціальні екологічні вимоги тощо) і реалізація її за умов вільної торгівлі;

— знецінення в інших державах національних валют, втрата ними основних функцій грошей;

— **зниження інтелекту нації** з метою обмеження її в самостійній розробці та виготовленні наукоємної продукції;

— протидія країнам, що розвиваються, у досягненні економічної незалежності;

— створення умов, за яких гроші з бюджету прямо чи опосередковано витрачаються на фінансування іноземних фірм;

— втручання у внутрішні справи іншої держави при формуванні економічної політики, бюджету тощо;

— послаблення державного регулювання економіки та посилення регулюючого впливу на неї з боку розвинутих держав через прозорість кордонів та лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності.

Все це ми сповна відчуваємо на власному досвіді, а тому єдиним шляхом збереження держави, її незалежності є **розвиток такого власного виробництва** і таким шляхом, які б послабили дію кожного з зазначених напрямків поглинання ринку і дали б можливість піднятися до рівня розвинутих країн.

Досягти цього можна тільки шляхом державного регулювання в ринкових відносинах, соціальної його орієнтації.

Що ж потрібно регулювати в ринкових відносинах?

Досвід розвинутих держав показує, що вони регулюють, переважно законодавчо та економічними методами, в першу чергу, ті ланки, де ринкові відносини спрацьовують неефективно. Перш за все, це — **врегулювання проблеми соціального захисту незаможних, створення додаткових робочих місць, захист свого ринку та свого виробника.**

Виходячи з вищенаведеного принципу пропорційності закону регулювання, чим більші збурення в тій чи іншій ланці ринкових відносин, тим сильніше має бути регулювання.

Стосовно наших умов, ми бачимо, що більша частина нашого населення (близько 90 %) потребує соціального захисту. Вже сьогодні, враховуючи приховане безробіття, потрібно дбати про створення близько двох- трьох мільйонів нових робочих місць. Незаперечне і те, що ринок та виробник незахищені майже повністю.

Отже, **державне регулювання в ринкових відносинах України має бути широкомасштабним** та охоплювати майже всі сфери діяльності, особливо ті, що руйнують власне виробництво, або, принаймні, не сприяють його розвитку.

Для того, щоб ефективно регулювати, потрібно чітко виявити причини, які руйнують власне виробництво, аби їх усунути.

Сьогодні це:

— нераціональна структура виробництва;

— монопольна залежність від постачання енергоносіїв з одного джерела;

— незахищеність виробництва та внутрішнього ринку України законодавством та нормативними актами державних органів;

— такий рівень недосконалості нашої фінансово-грошової системи, при якому вона працює проти власного виробництва, проти інтересів широких верств населення і в які, до речі, криється головна причина кризи платежів та неконтрольованого вивозу капіталу за кордон.

Шляхи розв'язання всіх цих проблем в тій чи іншій формі закладені у програмі дій Кабінету міністрів. Мета ж цієї статті наголосити на тому, що методом їх вирішення має бути якраз **державне регулювання,** але, як уже підкреслювалося, не поверненням до адміністративних методів, а законодавчо та економічними методами.

Розглянемо кожну із причин, що руйнують власне виробництво, зокрема.

Нераціональна структура економіки — це невдала спадщина від колишнього Союзу, але в останні роки, як це видно із програми дій Кабінету міністрів, структура ще погіршилась, а тому нелогічно відкладати поліпшення її як ключової ланки економіки на майбутнє століття (через етап стабілізації у 2—3 роки, потім розвитку 10—15 років, а наприкінці структурної зміни).

Ми зобов'язані врахувати саме сьогодні те, що ринкові відносини ефективно спрацьовують тільки при раціональній структурі виробництва, і структурна зміна в економіці, як ключова проблема реформи, має бути першою ланкою, за допомогою якої досягається стабілізація та створюються передумови для розвитку, а просування у вирішенні цієї проблеми убереже нас від глибоких криз у майбутньому.

Механізмом реалізації структурної перебудови була б розробка та виконання пріоритетних надгалузевих державних програм, які б орієнтувались у першу чергу на власний науково-технічний та технологічний потенціал, на внутрішню виробничу кооперацію.

Організаційно для виконання цих програм було б доцільно створення в структурі Кабінету міністрів нового напрямку: «структурна перебудова та нові технології», який дозволив би реально перейти від галузевого до функціонального принципу управління, від фінансування організацій до фінансування програм, оптимізувати процес створення фінансово-промислових груп.

Усунення монопольної залежності від постачання енергоносіїв з одного джерела повинно здійснюватись розробленням окремої програми створення альтернативних джерел енергопостачання з метою забезпечення енергетичної незалежності держави за зразком Франції чи іншої європейської держави.

Чи є резерви та шляхи захисту свого ринку та свого виробника?

Таких шляхів вбачається кілька:

перш за все, за допомогою законодавства,податкової та митної систем;

по-друге, шляхом використання бюджету виключно на фінансування власного виробництва, заборонивши, за досвідом США, фінансування іноземних фірм із бюджету України;

по-третє, прийняттям такого закону «Про допомогу Україні», за яким допомога або кредити одержувались би на умовах не лише кредиторів, а й України, їх використання давало б робочі місця чи нові технології саме в Україні.

З огляду на це Кабінету міністрів потрібно було б спеціально розглянути питання про внутрішні державні замовлення між галузями або усередині галузі.

А зараз маємо приклади, коли агропромисловий комплекс витрачає значні кошти на закупівлю за кордоном комбайнів, тракторів та іншої сільськогосподарської техніки, в той час коли всю її з успіхом можна виготовляти на підприємствах Мінмашпрому. Або: добре відомо, які валютні кошти витрачаються на закупівлю гербіцидів та інших засобів захисту рослин, тоді як ледь живоіє без замовлень Придніпровський хімічний завод, що зі своїм унікальним науковим та технологічним потенціалом здатен виготовляти всі ці засоби, або ще й кращі. Інший характерний приклад. Є в Україні відома програма літакобудування, але який зиск від неї має Україна, якщо найбільш наукоємку частину літака — бортові прилади та системи — планується купувати за кордоном, залишаючи напризволяще наше приладобудування та електроніку?

Приклади такої «турботи» галузей, а то й підрозділів Кабінету міністрів, за свого виробника, науковця, особливо в сфері інформаційних технологій та зв'язку, можна було б наводити і наводити.

Отже, державне регулювання в цьому напрямку повинно було б полягати в тому, що ефективність будь-якої державної програми мала б оцінюватись за «коефіцієнтом інтересів держави», який визначається як відношення кількості нових робочих місць (в результаті реалізації програми) до обсягу її фінансування із бюджету держави чи за рахунок іноземних кредитів тощо.

За аналогічними критеріями потрібно було б оцінювати і іноземну допомогу.

І, нарешті, найбільша перешкода розвиткові власного виробництва — **недосконалість нашої грошово-фінансової системи,** яка провокує проблему неплатежів, неконтрольований вивіз капіталу за кордон, робить неплатоспроможними широкі верстви населення.

Мета регулювання тут полягає в усуненні невідповідності між надходженням грошей із державного виробництва у приватні, не **керовані державою,** банки, які це виробництво не підтримують, не надають йому кредити за прийнятою процентною ставкою.

Ми зобов'язані врахувати досвід «Нового курсу» президента США Рузвельта, в якому здійснювалось **активне регулювання діяльності банків державою.**

НЕОБХІДНІСТЬ державного впливу на розвиток власного виробництва через рівень зарплати підтверджує досвід розвинутих держав. У розвинутих державах фонд зарплати у національному валовому продукті становить 50—70 %, в той час як в Україні 9 — 10 %.

Як, наприклад, у США підтримується власне виробництво через регулювання заробітної плати та її використання у бідних сім'ях? Бідною вважається сім'я, де доходи на одного члена становлять близько 2000 доларів і яка проживає у квартирі в багатоповерховому будинку. За середню квартиру потрібно платити близько 2000 доларів. З цієї суми квартиронаймач платить 600 доларів, тобто 30 %, а решту доплачує держава. Ще стільки ж іде на харчування. Решта використовується, природно, для купівлі товарів, вироблених промисловістю і, отже, на підтримку власного виробника.

А наш рівень середньої зарплати сьогодні такий, що власне виробництво наукоємних та складних побутових товарів широкими верствами населення не фінансується.

Отже, низька купівельна спроможність населення є гальмом у розвитку власного виробництва.

Цю макроекономічну помилку в розрахунку вартості нашої продукції, вартості робочої сили, курсу нашого карбованця і, врешті, рівня заробітної плати можливо і потрібно виправити під час впровадження національної валюти — гривні.

Про цю невідповідність свідчить таке співвідношення.

Якщо виробництво впало у 2 рази, то інтегральна купівельна спроможність населення теж повинна впасти в кілька разів, а не в 10 разів, як зараз.

Необхідність посилення та **зміни державного регулювання** у грошово-фінансовій системі випливає також із аналізу макроекономічного закону обміну, згідно з яким добуток цін (Ц) на обсяг виробництва (В) дорівнює добутку величини грошової маси (М) на швидкість (V) обороту грошей, тобто:

$$Ц \times В = М \times V$$

Посилаючись на закон обміну, макроекономісти досить часто вважають головною причиною зростання цін емісію грошей.

Доведемо, що, як правило, фактор впливу емісії грошей на зростання цін перебільшується, а вплив на нього зростання швидкості обороту грошей замовчується. Останнє, тобто зростання швидкості обороту грошей, є природним бажанням банківської діяльності. Саме ця діяльність, як буде показано нижче, потребує жорсткого державного регулювання.

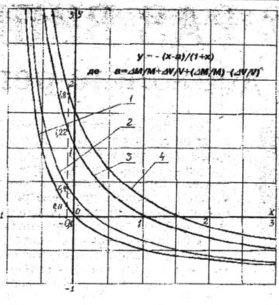
Припустимо, що всі величини у законі обміну отримують однаковий приріст $\Delta Ц$, $\Delta В$, $\Delta М$ та ΔV, тоді із закону обміну можна отримати формулу оцінки віднос-

ного приросту цін $y=\Delta Ц/Ц$ від відносного приросту інших величин:

$$y=\frac{x-a}{1+x},$$

де $x=\Delta B/B$ — відносний приріст виробництва; $a=\Delta M/M+\Delta V/V+(\Delta M/M)\times(\Delta V/V)$.

Графік залежності «у» від «х» зображено на малюнку.

№ кривої	a	ΔM/M	ΔV/V
1	0	0	0
2	0,25	0,25	0
3	1	0	1
4	1,50	0,25	1

Як видно з наведеного графіка, в усіх випадках залежність відносного зростання ціни (у) від відносного приросту виробництва (х) є нелінійною і має таку особливість, що при спаді виробництва (значення «х» — від'ємні) ціни наростають на значно більшу величину, ніж величина спаду виробництва.

При цьому крива 1 характеризує зазначену залежність у разі, коли емісія грошей повністю відсутня (Δ M=0) і банківська діяльність повністю контролюється (Δ V=0) — тобто немає приросту швидкості обороту грошей. В такій ситуації при спаді виробництва на 10 % (x=—0,1) ціни повинні були б збільшитися на 11 % (y=0,11).

Якби при цьому допустити відносну емісію на рівні 25 %, то ціни мали б збільшитися на 40 % (y=0,4).

В той же час, якби при тому ж спаді виробництва на 10 % не відбувалось би зовсім емісії грошей, а приріст швидкості обороту грошей становив 100 % (крива 3), що означає «прокрутити грошову масу» один раз, а окремі банки встигають її «прокрутити» кілька разів, то ціни повинні були б зрости на 122 % (y=1,22).

І, нарешті, четвертий випадок (крива 4), коли відносна емісія грошей становить 25 %, а приріст швидкості обороту — 100 %, то в цьому разі приріст цін становив би 180 % (y=1,8) при тому ж спаді виробництва на 10 %.

Останній випадок дуже близький за змістом до ситуації, що склалася в Україні в другій половині 1994 р., коли цільова емісія грошей для забезпечення сільського господарства була 21,3 %, а ціни, як відомо, зросли на 250 %.

Ця обставина, згідно з макроекономічним законом обміну, свідчить про те, що головною причиною зростання цін в другій половині 1994 року була не емісія грошей, а неконтрольований приріст швидкості обороту грошей, який перевищив 100 % та спровокував зазначений приріст цін та відповідну інфляцію.

Якби в той період регулювалась державою банківська діяльність таким чином, щоб Δ V=0 тобто щоб не було контрольованого приросту швидкості обороту та пов'язаних із ним зловживань (чим зараз, до речі, займається СБУ), то приріст цін при відносній стабільності виробництва на той час не повинен був би перевищити 40 %.

З цього конкретного прикладу стає зрозуміло, хто і якою ціною розплачується за усунення держави від впливу на банківську діяльність, а хто має з цього зиск.

Ці розрахунки підтверджують той факт, що є альтернативний шлях переходу до ринку без одночасного зубожіння широких верств населення і бурхливого «шокового» збагачення інших верств — це шлях державного впливу (регулювання) на всі складові, що входять в об'єктивний економічний закон:

— у сфері виробництва (В);

— у грошово-фінансовій системі (М та V);

— у сфері ціноутворення (Ц).

Причому, найбільш ефективним напрямом державного регулювання, який може дати віддачу дуже швидко, а головне — не потребує майже зовсім фінансових затрат, є регулювання банківської діяльності, в першу чергу швидкості обороту грошей (але, на жаль, якраз цьому регулюванню держава приділяє найменше уваги).

Підтвердженням цього висновку є історичний досвід, зокрема США: «новий курс», який передбачав активне втручання держави у банківську діяльність, був обраний президентом Рузвельтом як головний і довів свою надзвичайну ефективність.

З аналізу наведеного закону обміну можна дійти ще й висновку про те, що досягнення економічної стабілізації тільки або переважно монетарними методами (в яких задіяні ціни (Ц), грошова маса (М) та банківська діяльність (V)), збіднює можливості стабілізації, тому що вони не повністю використовують вплив виробництва (В) у макроекономіці, а найголовніше не відображають інтереси широких верств населення. Саме вони і тільки вони безпосередньо зв'язані з виробництвом (В), а виробництво в монетарній політиці є другорядним пасивним фактором.

Викладене дає можливість зробити такі *висновки*:

— перехід від одного стану розвитку суспільства до іншого, зокрема від кризи до стабілізації, без зубожіння широких верств населення в обмежений термін вимагає *державного регулювання* за допомогою законодавства та економічних методів, з метою досягнення необхідного рівня економічної незалежності та інтеграції України у світову економіку як розвинутої держави на основі розвитку власного конкурентоспроможного виробництва, за допомогою структурної зміни економіки, мобілізації наявного власного науково-технічного та технологічного потенціалу — як основи підвищення добробуту та забезпечення соціального захисту населення;

— невідкладним завданням державного регулювання є, за досвідом «нового курсу» президента США Рузвельта, активне регулювання у грошово-фінансовій, зокрема банківській, діяльності;

— в умовах повної стабілізації виробництва, при досягненні раціональної структури виробництва регулюючий вплив держави в ринкових відносинах значно зменшується, але не порушується його комплексність, зберігаються всі задіяні структури та необхідні елементи системи регулювання.

Сьогодні ж в Україні ми маємо таке становище, коли систему регулювання в економіці можна вважати розімкненою системою (системою спостереження), в якій немає елементів від'ємного зворотного зв'язку та належного виконавчого механізму, але є декілька елементів позитивного зворотного зв'язку, перш за все в грошово-фінансовій системі, які роблять усю систему нестійкою, тобто дестабілізують економіку.

Михайло **ПАВЛОВСЬКИЙ**,
народний депутат України,
член Президії Верховної Ради України.

Актуальна тема

Василь ЄВТУХОВ: «Газу в Україні достатньо. Та безкоштовно його ніхто не отримає»

— Спочатку про те, Василю Івановичу, що непокоїть усіх: чи буде у нас нинішньої зими тепло в квартирах, чи буде газ?

— Передусім хочу нагадати читачам, що в нас уже десять років триває перебудова народного господарства. І, природно, змінилась деякою мірою система забезпечення газом. А ось менталітет людей багато в чому залишився такий, як і раніше. Більшість із них думає, що треба тільки повернути краник і газ піде! Так, піде! Але за цей газ треба заплатити.

А тепер відповідаю на ваше запитання. Так, газ є. До наших підземних сховищ закачано достатню кількість газу, щоб не мерзнути в опалювальний сезон. Тут запитань нема. Проте цей газ поки що не наш. Ми зробили дуже багато, щоб він опинився на нашій території, у наших сховищах. І таким чином убезпечили себе від усіляких політичних катаклізмів. Чи буде чим заплатити за цей газ — це вже інше питання.

Та проблеми опалювального сезону пов'язані не тільки і не стільки з «хлібом» енергетики — вугіллям, газом, нафтою, скільки з фінансовим становищем — кризою неплатежів. Ті неплатежі, що нині розростаються наче ракова пухлина, — згубно впливають на всі сфери життя України. Мій погляд на розв'язання цієї проблеми не змінився. Я виступав у Верховній Раді й пропонував: треба поняття «неплатежі» перевести з економічної категорії до правової. Бо неплатежі бувають різні. Або справді нічим платити, або стали боржниками через те, що свідомо взяли ці гроші й пустили їх в обіг, маючи на цьому прибуток. І найстрашніше — ніхто ніякої відповідальності за це не несе.

— Василю Івановичу, ви можете навести конкретні цифри про готовність до опалювального сезону, що настав?

— Ситуація така. На 1 жовтня підготовленість до зими по котельних (комунальних) — 93 відсотки, по теплотрасах — 95, паспорти готовності отримали 89 відсотків житлових будинків. Практично закінчується ремонт дахів у житлових будинках.

Занепокоєність викликає заготівля палива для комунальних котелень. Оскільки я займаюся промисловістю, мене насамперед цікавлять великі об'єкти. Але й великі об'єкти нерідко стикаються з дрібними проблемами, що суттєво впливають на ситуацію. Отож, по невеликим котельним ситуація насторожує — всього запасли лише 35 відсотків палива від потрібної кількості. Йдеться про вугілля й рідке паливо. Тільки Житомирська й Тернопільська області повністю запаслися паливом, а Донецька й Дніпропетровська завершують заготівлю.

Усі теплові й атомні електростанції підготовлено до роботи, проте через відсутність палива можливі збої. Ситуація може розвиватися у двох напрямах. Можна нічого не робити, тоді через дисбаланс ввімкнеться автоматика й почне вечері вимикати цілі регіони. А можна пробувати регулювати в ручному режимі. Звісно, я прихильник другого варіанта. Тобто слід регулювати в ручному режимі генерації та споживання, щоб підтримувати баланс.

Щоб запобігти будь-якому ризику при порушеннях балансу, що може призвести до великих аварій, необхідно міняти режим роботи підприємств. А це можливо лише у взаємодії з адміністраціями регіонів. Нещодавно, до речі, на засіданні Ради регіонів обговорювали це питання.

Потрібно зупиняти енергоємні підприємства, які перевищують ліміти та які мають борги. Адже ні для кого не таємниця, що багато підприємств, споживаючи енергію, не дають продукції. Ми кажемо, що це погано — куди подіти людей? Але навіщо давати електроенергію підприємствам, у яких вихід продукції на ринок нульовий? Ми можемо ховатися за будь-які лозунги про соціальну справедливість, але все це до певної межі. Далі головним арбітром має бути лише доцільність.

Я не приховую, що взимку буде дефіцит електроенергії від 10 до 16 відсотків — це залежить від регіону. Отже, для того, щоб нормально прожити зиму, треба до неї готуватися. Коли я працював головним інженером підприємства, то здійснював заходи з безаварійної зупинки виробництва. Так робили на кожному підприємстві. Але і була дисципліна вимкнення. Якщо мене обмежували у споживанні, то я вимикав певні виробництва безаварійно.

Причому це не залежить від способу виробництва. І в металургії це можна зробити, і в хімії.

Економити електроенергію треба на всіх рівнях, в тому числі — й у квартирах. Зараз ми розпочали виробництво освітлювальних лампочок нового покоління на заводах у Києві й Вінниці. За тієї ж самої потужності, як і старі лампи, вони споживають на 40 відсотків менше електроенергії. З переходом на такі лампочки зразу стане відчутною економія електроенергії.

Ми багато говорили про газові лічильники — тепер їх розпочали виготовляти. Але знову чути невдоволені голоси: мовляв, надто дорогі. Треба вже зрозуміти: нічого безплатного в житті не буває.

— Василю Івановичу, кажуть, що вже найближчим часом енергетичному комплексу прийде на допомогу приватний капітал.

— Я прихильник того, щоб будь-який капітал працював на Україну, в тому числі — і приватний. На жаль, поки що його не квапляться вкладати у нашу економіку. І насамперед через її нестабільність.

Ви лише зрозумійте мене правильно. Ось обурюються: мовляв, переказують гроші за кордон, не повертається до нас валюта. Так, частково ці гроші, які пішли за кордон, кримінальні, зароблені нечесно. Але ж далеко не всі. Люди не хочуть їх тут зберігати тому, що не вірять державі, тому, що вже кілька разів їх обдурювали.

Ось на з'їзді шахтарів можна було почути заклики відібрати всі «Мерседеси». На користь держави. А може, краще перевірити, на які гроші вони куплені? А вже потім вирішувати, що з ними робити. Ми в уряді намагаємося привернути приватний капітал для розв'язання економічних проблем. Якщо є можливість привезти енергетичні ресурси, то яка різниця, хто їх привезе? Державна структура чи комерційна? Моя позиція така: легалізувати капітал, створити для його припливу до нашої країни всі необхідні умови.

— Які у нас, в Україні, є власні резерви з видобування нафти та газу?

— Не хочу подавати дуже велику надію. Адже два роки тому мені довелося відкривати першу золоторудну шахту в Україні, було стільки реклами, стільки надій, а тепер ця шахта ледве дихає.

Нафта в Україні є. Є і газ. Причому чимало. Досить сказати, що ми у майбутньому комунальні служби можемо повністю забезпечити власним газом. Для цього потрібно приблизно 30 мільярдів кубічних метрів газу, а нині ми видобуваємо 18 мільярдів. Тим більше, що наш газ набагато дешевший за російський. З різних причин: собівартість видобутку нижча, транспортувати дешевше.

А підприємствам ми хочемо запропонувати купувати газ прямо у виробника. Тут можна регулювати і ціни, і обсяг. І, звичайно, контролювати виконання. У нас є багаті родовища у Сумській та Полтавській областях.

— Що ви можете сказати про будівництво терміналу в Одесі? Коли він зможе приймати нафту?

— Як ви знаєте, термінал уже розпочали будувати. І є кому будувати. Та ось із фінансуванням важко. Держава сьогодні неспроможна взяти на себе всі витрати, пов'язані з будівництвом. Є два виходи. Або вишукати власні кошти, що зовсім малоймовірно. Або ж узяти в пай приватний капітал. Я прихильник другого варіанта. Тим більше, що є цікаві ділові пропозиції з Туреччини, з країн Близького Сходу. Є навіть проект перекидання близькосхідної нафти через цей термінал у Європу.

Як і є потенційна можливість заробити гроші на газопроводі «Дружба», який іде територією України. Але зараз Верховна Рада дуже хвилюється, аби «Дружбу» не продали комусь. Тож скажіть, що краще: сидіти на порожній трубі чи частково продати її та натомість мати газ?

Пам'ятаєте, не дуже давно було підписано угоду з Росією про відстрочку на погашення боргу за енергоносії. Але ми створюємо з російським «Газпромом» спільне підприємство на території України і входимо до цього СП своїми трубопроводами. Логічно й нормально. Виграє Росія — вона може транспортувати нафту та газ через нашу територію, виграємо ми — будемо з нафтою та газом. І братимемо гроші за транзит.

Зараз у нас є розбіжності з Росією щодо вартості цих основних фондів. Але ці проблеми можна розв'язати за столом переговорів, а деякі політики ставлять під сумнів взагалі можливість створення такого СП. Тепер усе повисло у повітрі. І ми далі не йдемо, тому що у нас зв'язані руки, і зупинитися не можемо.

— Багаті поклади нафти і газу виявлено в шельфі Чорного моря. Чи можна чекати, що найближчого часу там розпочнеться їх промисловий видобуток?

— Гадаю, що ні. І на це є багато причин, в тому числі — і політичні. Не таємниця, що одним з поштовхів до початку війни в Чечні була боротьба за нафту. Однією з причин нестабільності у Криму є також нафта і газ, якими багаті надра цього регіону. Для розробки родовищ потрібна стабільність. Такої стабільності в Криму поки що, на жаль, немає, і завдання Уряду — сприяти стабілізації ситуації в Криму. А цей процес, на жаль, не дуже швидкий.

Тому хочу сказати, що ми зацікавлені у якнайшвидших розробці і використанні родовищ у Криму, але для цього ще треба багато зробити на різних рівнях.

Загалом переконаний: кримський газ і нафта — будуть!

Розмову вели
Марина **ЧАУСОВА**,
Володимир **КРАСНОДЕМСЬКИЙ**.

Рівноправність як спосіб знищення

Прагматичний погляд на двомовність в Українській державі

27 липня цього року зі сторінок «Голосу України» було звернено «Демократичний погляд на російську мову і Українську державу». Автори статті — платник податків Іван Шаповалов і народний депутат України Володимир Алексеєв.

Віддамо їм належне: на тлі сумних трафаретних ламентацій своїх комуністичних партнерів у боротьбі з жахливими утисками, що їх нібито зазнає в незалежній Україні російська мова, автори з їхнім ліберальним твором начебто трохи виграють. Та головна перевага статті все ж у тому, що вона дає змогу зрозуміти, яких форм набуває російська імперська ідея після банкрутства її комуністичної модифікації, розкриваючи її (ідеї) найважливіший компонент — ліберально-демократичне обгрунтування політики збереження позицій, що їх завоював протягом останніх трьохсот років для російської мови непорушний валуєвсько-андроповський блок безпартійних і комуністів.

Російськомовність як «священна корова»

Кумедна деталь: автори вважають, що «російська мова і українська — то «два чоботи — пара», відмінність між якими лише в тому, що один — «лівий», а другий — «правий» (кінець цитати). Тут досить лише пригадати, у який спосіб держава Російська забезпечувала перевагу «великого, могучего и свободного» на своїх предковічних землях від Кенігсберга до Маньчжурії. Чоботищами, звичайно ж. Цікаво, що автори, на відміну від багатьох комуністів і російських націоналістів, не заперечують факту насильницької русифікації. Вже це робить їм честь: безнадійні позиції слід здавати. Та це ще не все. Буквально у найперших рядках статті на нас очікує приголомшливе одкровення.

«Здавалося б, навіщо знову піднімати цю тему? — самі з себе дивуються автори. — З огляду на нинішні економічні реалії, сьогодні начебто не до мови». Років шість-сім тому, коли йшлося про надання офіційного статусу мові українській, автори тут би й зупинилися. Однак нині, усвідомлюючи переважну значущість лівого чобота, автори продовжують: «Та проблема ця існує незалежно від того, говорять про неї вголос чи ні».

Хіба?!! Досі об'єднаний хор комуністів і лібералів одностайно запевняв нас у протилежному. От розв'яжемо економічні й соціальні завдання, — починали всі разом, — та демократизуємо суспільство, — мрійливо затягували свою партію ліберали, — та пересаджаємо щонайгучніших любителів поговорити вголос, — підхоплювала партія комуністів, — і всі так звані «національні проблеми» відпадуть самі по собі, — гриміла крещендо над великою країною спільна партія, — бо всі вони суть реакційна вигадка націоналістів (буржуазних, — контрапунктом чути окрему комуністичну партію), що існує лише у їх запаленій уяві!

Аж тут такий, дякувати Богові, поворот. Хор, як і раніше, зіспіваний і голосистий, але як разюче змінився репертуар! З'ясовується, соціальні проблеми не заважають приділяти пильну увагу мовній. З'ясовується, нема в країні завдання важливішого за «посилення боротьби з організованою злочинністю, надання російській мові статусу офіційної», — саме в такій послідовності нагадує Президентові його передвиборні обіцянки парламентська фракція комуністів («Голос України» за 26 липня). А до потужного хору незворушних ліпохів уплітаються, анітрохи не порушуючи загальної гармонії, вкрадливі голоси, що встигли розучити нові партитури. І хай у них горде ймення «більшовики», священне для всіх чесних комуністів, вжито з метою блюзнірських зіставлень з найманцями міжнародного капіталу — буржуазними націоналістами, комуністи до часу пробачать своїм демократичним (не плутати з націонал-демократичними!) союзникам. Необхідність тактичного союзу продиктована спільним фронтом священної війни з українською державою, котра грубо порушує природне й невід'ємне право своїх громадян не знати української мови.

Гадаю, тепер зрозуміло, чому не можна допустити перетворення української мови з «простого засобу спілкування» на «принципове питання», — та ж це прерогатива винятково російської мови.

Якщо для зведення української мови до «засобу» автори, слід гадати, творчо застосовують безсмертну спадщину В.І. Леніна, то їхня державна філософія засвідчує обізнаність з досягненнями передової ліберальної думки. Іменнія її — недоторканне приватне життя члена кооперативу, громадянина — платника податків, — тобто самих авторів, наділених священним правом наймати і звільняти «слуг народу», змушуючи їх «служити інтересам власних платників податків, а не інтересам платників податків інших «кооперативів», на зразок Канади чи Австралійського Союзу. Викривши притаманні націонал-демократам неправильні погляди на державу, автори пропонують натомість короткий реєстр державних послуг платникові податків — необхідних, та, на жаль, недостатніх.

Держава як інструмент культурної політики

Чи кожен з нас, проходячи повз старовинну будівлю з табличкою:«Пам'ятка архітектури. Охороняється державою», замислювався — від кого охороняється?

На збереження якоїсь там Софії Київської держава витрачає шалені гроші — наші з вами гроші. Масштабно мислячий громадянин вправі засумніватися в доцільності цих витрат: замість того, щоб піклуватися про старіюче приміщення для задоволення духовних потреб, чому не замінити його на новіше або, ще краще, спорудити на його місці, припустімо, плавальний басейн, де Платник податків міг би зміцнювати своє здоров'я?

От і настав час назвати мало не головний з точки зору націоналіста конституційний обов'язок держави: захист духовних цінностей, скарбів культури — хоч то древнього храму, етнографічної колекції, академічної бібліотеки або національної мови, котру нав'язливо іменують засобом спілкування. Від кого захист? Та від свого господаря — платника податків. От і вся піднесеність і святість. І коли інтереси громадянина не цілком співзвучні з охоронюваними державою цінностями, чи не краще йому, замість іти до чужого клубу з власним статутом, пошукати клубу за своїми інтересами? Оце і є демократія, чи не так?

Та натомість чуємо: російськомовні платники податків щодня оплачують своєю працею мало не половину держбюджету, а отже, і таку саму пропорційну частку народної освіти і всього державного документообігу. Але «слуги» вперто накидають «замовникам» послуги не тієї якості, яка потрібна в цьому разі, а іншої — такої, що випливає з теорії та уявлень частини «слуг народу» про «справедливу відплату» за недавню русифікацію. Виходить цікавий парадокс: «музику» намагаються замовляти ті, кому платять, тим часом як скрізь і завжди «музику» замовляє той, хто платить».

Зверніть увагу, читачу, на цей елегантний пасаж: з теорії та уявлень частини «слуг народу» про «справедливу відплату». Не відновлення справедливості, а відплати; не частини народу, котра за власні гроші найняла слуг і зобов'язала їх урятувати від русифікації те, що ще можна врятувати, — а жменьки відщепенців, що плекають ниці плани помсти, з якою метою і вдаються в інтересах Австралійського Союзу до бузувірських спроб насильно навчити беззахисне українське населення української мови. Яка нелюдська жорстокість! Та є, є ще в державі український патріоти землі руської, що не допустять такої ганьби і наруги: і самі не вивчать, і іншим не дадуть. Заради втримання цих священних рубежів пробачний будь-який смертний гріх, чи то визнання недавньої русифікації, чи то ліберальна фразеологія чи навіть звернення до досвіду Заходу. Та чи виправдане таке відверте низькопоклонство? До чого тут Швейцарія з Фінляндією, коли є у світі чудова країна Росія, де живуть, справно платять податки до федерального бюджету мільйони українців і де питання їхньої мови вирішено раз і назавжди. Хай би хто з українських нардепів поїхав туди і нагадав тамтешнім «слугам» про необхідність виконувати роботу, за яку їм заплачено через податкову систему, — тобто надати українцям — платникам податків пропорційну частку послуг у народній освіті і державному документообігові. Після дружніх візитів до Криму пп. Затуліна, Бабуріна і кого там ще навіть і дипломатичний протокол вимагає візиту ввічливості у відповідь на Кубань, до Тюмені чи Примор'я. Ненав'язливо поцікавитися: а скільки в Росії створено на державні кошти українських дитсадків? Шкіл? Вузів? А чи скоро Державна Дума має намір розглянути питання про надання в Росії українській мові статусу офіційної? А чи не є, боронь Боже, її депутати прихильниками пріоритетної російськомовності? Це так недемократично... Дивись, і повернулися б збагачені братерським досвідом народні обранці з докладним планом остаточного розв'язання двомовного питання. Аж ні, не тягне їх по відповідь до звичайного місця їхніх сердечних схильностей.

Рівність доцільніша для застосування в Україні, рівність ослабленої, позбавленої життєво важливих сфер функціонування, української мови і російської, існуванню якої ніхто й ніщо не загрожує ані тут, ані вже тим більше в Росії. Рівність — от що необхідне нині для ненасильницького завершення трьохсотрічної культурної політики «государства Российского», очевидна результативність якої дає можливість її нинішнім спадкоємцям бути демократами. Вони знають: зовсім не обов'язково сьогодні забороняти українську мову — добийтеся її рівноправності, і обставини, що історично склалися, довершать те, чого не встигли царі й секретарі через нагле настання демократії.

Ми аж ніяк не хочемо звинувачувати все «російськомовне населення» у лицемірстві й підступності: вищеописану осяйну перспективу тримають у голові лише нечисленні його «слуги», спекулюючи на цілком природному бажанні обивателя не перевантажувати голову і не вчити отої їхньої української мови, коли можна, подолавши націоналізм, змусити українців говорити російською. Ті, звичайно ж, також вправі неконструктивно зажадати від слуг народу служити інтересам власних платників податків, а не інших «кооперативів», на взірець Росії. Але панове російськомовні слуги правом україномовних господарів через його одвічну неправильність схильні знехтувати як величину безмірно малою. Отже, нічого іншого, як іти назустріч побажанням своїх російськомовних братів, нам не залишається. Тож саме час переводити нашу абстрактну розмову, як і обіцяно в підзаголовку, у прагматичну площину.

Двомовність як просте «му-у»

Ні для кого не таємниця, що введення другої офіційної мови вимагатиме додаткових фінансових витрат. Перше, що спадає на думку, — дублювання офіційних документів. Було б розумно також заохотити (як цілком кваліфікованих) державних службовців, що володіють двома офіційними мовами, підвищенням посадових окладів, залишивши незмінною платню їх менш кваліфікованих колег, — звичайно ж, як російськомовних, котрі не знають української, так і україномовних, що не знають російської (якщо такі знайдуться). Випробувати нову модель слід на народних депутатах України.

Ні для кого не таємниця і те, що друга офіційна мова потрібна лише тим громадянам, які саме другої і не знають, і зовсім ні до чого тим, хто володіє двома й більше. Було б украй несправедливо за умов демократії і ринку змушувати платників податків оплачувати послуги, яких вони не потребують. Тому для відшукання необхідних коштів є сенс запровадити спеціальний податок, оподаткувавши ним лише прихильників двомовності, котрі, безперечно, з піднесенням підтримають власне починання. Запропонована схема дасть можливість також уникнути витрат на проведення опитувань, плебісцитів і референдумів з цього животрепетного питання: кожний свідомий громадянин сам звернеться до районної податкової інспекції з проханням про відрахування з його доходів додаткових сум, що й виявить кількість прихильників заходу.

Епілог

Сподіваюся, мої конкретні пропозиції не потонуть у дедалі більшому потоці відозв з цього питання, не менш розумних.

Вадим ДИВНИЧ,
платник податків.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія ВР з питань економічної політики та управління народним господарством розглянула поданий Кабінетом міністрів України проект закону "Про природні монополії" і ухвалила внести його на розгляд депутатів у першому читанні.

За словами голови комісії Олега Таранова, необхідність розробки цього законопроекту зумовлена тим, що у чинному законодавстві, зокрема в статті І Закону України "Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності" немає визначення природної монополії. Також у цьому законі, зазначив Олег Таранов, не охоплені найважливіші правові, економічні та організаційні засади державного регулювання природних монополій і не встановлені умови забезпечення ефективності функціонування ринків, що перебувають у стані природної монополії, які грунтувалися б на основі балансу інтересів суспільства, суб'єктів природної монополії та споживачів її товарів.

Слід також зазначити, що державна економічна політика, яку висвітлено у Меморандумі економічної політики уряду України на 1995 рік, узгоджена з пропозиціями і висновками Міжнародного валютного фонду та Світового банку, передбачає поступове скорочення антимонопольного регулювання монопольних утворень та його обмеження введенням державного регулювання тільки природних монополій.

Запропонований проект закону містить зазначені позиції щодо природної монополії, а також визначає її суб'єкти, поняття ліцензії і суміжного ринку, функціонування якого неможливе без безпосередньої участі суб'єктів монополії, організаційні та правові засади діяльності регулюючого органу. Ним має стати Національна комісія з питань регулювання природних монополій, а за певних умов відповідні міністерства або місцеві органи виконавчої влади.

На думку Олега Таранова, цей закон повинен стати першим актом цілісного законодавства загальнодержавного значення у сфері регулювання ринків, що перебувають у стані природної монополії.

Прес-служба Верховної Ради України.

Не зазіхати на чуже, але й своїм не поступатися

ЗОВНІШНЯ *політика кожної держави покликана послідовно захищати її національні інтереси на міжнародній арені, сприяти збереженню суверенності та територіальної цілісності, забезпеченню у світовому співтоваристві гідного місця, яке відповідало б геополітичному становищу, духовному та економічному потенціалові нації та держави, поглиблювати взаємне довір'я і співробітництво народів. Сьогодні після четвертої річниці нашої незалежності ми вже можемо підсумувати, проаналізувати успіхи та невдачі на зовнішньополітичній арені.*

Більшість серйозних невдач нашої зовнішньої політики пов'язані насамперед з відсутністю до нинішнього часу в державних колах України чіткої, тактично і стратегічно вивіреної зовнішньополітичної доктрини. Це, у свою чергу, призводить до хаотичності, непродуманості, недостатньої ініціативності нашої закордонної політики, і як результат — куці успіхи та серйозні промахи й невдачі. Щоправда, слід визнати, що не останню роль тут зіграли й внутрішні чинники: постійне політичне протиборство державницьких і антидержавних, комуністичних, проімперських сил, протистояння різних гілок влади, часта зміна урядів, економічні труднощі. Та все ж основна причина — тактичні і стратегічні промахи.

У своїй зовнішній політиці Україні слід особливу увагу звернути на відносини з найближчими сусідами. Передовсім з державами, що постали після розпаду СРСР і т.з. соціалістичного табору — Варшавського Договору.

Незаперечно, що наймогутнішим і найвпливовішим сусідом України, ініціатором створення неоімперської структури СНД є Російська Федерація. З нею Україні належить мати рівноправні та взаємовигідні економічні, політичні й культурні відносини. Але чи можливо це на сьогодні? Адже серед домінуючих тепер версій доктрини зовнішньої політики Росії, якими послуговуються урядові чинники та різні політичні сили, в тому числі всі проімперські, і немає жодної, яка передбачає будівництво відносин з Україною на рівноправній основі. За класифікацією українського дослідника Романа Кіся, нині в Росії домінує така низка версій зовнішньополітичної доктрини: ортодоксально- імперська — повернення до Російської імперії зразка початку XX ст., де Україні відводиться роль декількох губерній «Великої» Росії; неослов'янська — «об'єднання слов'янських народів»; і неоєвразійська — з утопічною ідеєю створення т.з. «Євразійського Союзу» у складі Росії, України, Білорусі та Казахстану; неосовєтська — повернення до федералістичного устрою в російсько-імперському варіанті; та месіансько-глобальна — ідея всесвітнього московського панування, яку грунтовано на багатовіковій традиції московського експансіонізму. Отже, мусимо бути свідомі, що нині в Росії немає жодної впливової політичної сили, яка не змагала б до відродження імперії.

Наведені версії зовнішньополітичної доктрини Росії — це не пусте теоретизування. Їх втілюють сьогодні в реальну політику в Чеченській республіці Ічкерія, Таджикистані, Вірменії та Азербайджані, Абхазії та Грузії, Інгушетії та Придністров'ї тощо.

Шалений економічний, політичний і навіть військовий тиск протягом чотирьох років Росія намагалася чинити й на Україну, щоб втягнути нас у чергову імперську структуру. Чи не найнебезпечнішим кроком для нашої незалежності було підписання через декілька днів після Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року Президентом Леонідом Кравчуком домовленостей про створення т.з. СНД. І хоча наша держава не вступила ні в економічний ні в військовий союз в рамках т.з. «співдружності», в якій Російська Федерація намагається домінувати і диктувати свою волю, але підписання домовленостей про створення координаційних наддержавних структур, про спільну систему проти повітряної оборони, про економічну кооперацію тощо несуть серйозну небезпеку повзучої, на перший погляд непомітної, втрати державності. Мало того, нині активно ведеться робота з втягування України до єдиних транспортної та енергетичної систем СНД, що для нашої держави неприйнятно. Тому в українських інтересах проводити політику на ліквідацію СНД як структури недієздатної та орієнтуватися насамперед на вибудування двосторонніх взаємовигідних і рівноправних взаємин з країнами колишнього СРСР, бо для нашої економіки важливо не втрачати ринки збуту в новопосталих державах.

> **ПИТАННЯ** *економічного унезалежнення України від Росії — також важлива зовнішньополітична та зовнішньоекономічна проблема, особливо щодо енергоносіїв.*

Пригадаймо, як уведення митних тарифів Росією призвело до різкого підвищення у нашій державі цін на бензин. Тому будівництво нафтового терміналу під Одесою (якого, на жаль, і донині фактично не ведуть) має відкрити Україні не лише шлях до нафти арабських країн, а й уможливити транзит її до інших країн Європи, що значно підкріпить авторитет України на континенті.

Ще одна проблема — підписання базового договору з Росією, згідно з яким обидві держави визнали б та зобов'язались поважати спільні кордони, без чого неможливо розпочати процес делімітації та демаркації кордонів. Територіальні претензії Росії до України (Крим, Донеччина) унеможливлюють підписання цього договору в найближчі місяці. А вірна угодам Україна мовчить щодо українських етнічних земель, які опинилися на території Росії — Воронежчини, Белгородщини, Курщини, Брянщини, Кубані, Ростовщини тощо. З цим пов'язана і спроба закріплення військової присутності, а насправді окупації Російським Чорноморським Флотом Кримського півострова.

Угоди в Сочі, підписані Президентом Леонідом Кучмою, хоча і є незначним кроком вперед щодо захисту національних інтересів України в порівнянні з положеннями угод, підписуваними Україною в минулі роки (щодо основної бази російського флоту в Севастополі, щодо статусу російських військ як іноземних тощо), але абсолютно недостатнім для забезпечення нашого суверенітету та територіальної цілісності. Російський Чорноморський Флот в Криму — це без сумніву силова основа для подальших економічного та політичного опанування Криму. Тому наша політична стратегія у відносинах із Росією має вибудовуватися на основі твердо відстоюваного принципу: добросусідські відносини можливі лише за умови відмови від імперських принципів політики останньої щодо України, взаємного визнання недоторканості кордонів і виведення геть усіх російських військ з території України.

Тому лише тверда, спрямована на послідовний захист наших національних інтересів зовнішньополітична постава України може пригасити імперські амбіції Росії. Сприятиме цьому й розвиток взаємовигідних партнерських відносин із колишніми республіками СРСР: Молдовою, Азербайджаном, Вірменією та Грузією, Киргизстаном, Туркменистаном та іншими. І справді, подають добрі надії результати низки останніх візитів до цих країн Президента та урядових делегацій нашої держави.

> **НЕ МЕНШ ВАЖЛИВО** *розвивати дружні політичні, економічні та культурні відносини із суб'єктами Російської Федерації, і в першу чергу з тими, які прагнуть до усамостійнення (Татарстан, Інгушетія, Чечня, Якутія-Саха тощо) та на території яких компактно чи дисперсно мешкають українці.*

З одного боку, це сприяло б послабленню центрального федерального уряду в Росії, експансіоністськи наставленого до України, та посиленню суб'єктів федерації. З другого — розв'язанню етнокультурних проблем наших співвітчизників.

Зрештою одним із найнадійніших гарантів суверенності та територіальної цілісності України є забезпечення її обороноздатності, і насамперед збереження статусу ядерної держави. У 1992 р. адміністрація Леоніда Кравчука з легкістю, хоча й під тиском держав ядерного клубу, особливо Росії, вивезла з території України всю тактичну ядерну зброю, яка є справді ефективною оборонною зброєю, зброєю ядерного стримування перед можливістю воєнної агресії. Адже найвисокопоставленіші чиновники уряду Єльцина відверто заявляли, що захищатимуть «русскоязычное население» всіма засобами, в т.ч. і зброєю. Мало того, наша держава не отримала жодної компенсації за тактичну ядерну зброю, яка згідно з чинним національним законодавством була власністю України та вартість якої оцінюється різними експертами в 4—10 млрд. доларів США. І це тоді, коли Росія переробляла ядерне паливо з вивезених з України тактичних ядерних набоїв та продавала його Заходові, в т.ч. США.

І це ще не все. Російській дипломатії вдалося переконати західні держави, насамперед США, що Україна не має права володіти та не може обслуговувати та забезпечити безпеку стратегічної ядерної зброї, дислокованої на Україні. Це аніскільки не відповідає дійсності. Бо найсучасніші твердопаливні ракети СС-24 вироблялися на Україні й наша держава була спроможна налагодити контроль за пусковою кнопкою та їх безпечне обслуговування. І видається, що однією з найсерйозніших поразок української дипломатії стали підписання Лісабонських протоколів, ратифікація Договору «Старт-1», а особливо Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та ще й без належних гарантій безпеки та компенсацій з боку країн Заходу, бо гарантії Росії неможливо серйозно сприймати.

Тому мусимо дотримуватися принципу: так, ми за без'ядерну Україну, але в без'ядерному світі. І завдання нашої дипломатії на найближчі роки — переконати Захід, що лише ядерна Україна може стати надійним гарантом безпеки Заходу перед можливою агресією Москви задля реалізації своїх всесвітньо-гегемоністських планів.

Значно ефективніше налагоджує Україна конструктивні контакти та взаємовигідні стосунки з сусідами на Заході і Півдні, які відчутно активізувалися в останні півтора— два роки. Важливою подією стала дійова підтримка Україною ініціативи Туреччини щодо підписання 25 червня 1992 року Декларації Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС) та створення Парламентської Асамблеї Чорноморського економічного співробітництва (ПАЧЕС). Крім України і Туреччини Декларацію підписали та увійшли до складу Парламентської Асамблеї Азербайджан, Албанія, Вірменія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Росія та Румунія. Основними завданнями ЧЕС проголошено розширення економічного, торгового, соціального, культурного та політичного співробітництва між країнами — членами ПАЧЕС, що вже дало свої доволі відчутні результати. І що найважливіше — Росія згідно з Регламентом ПАЧЕС не може домінувати під час прийняття рішень, бо володіє лише 12 місцями проти 48 місць інших країн. Україна, як і Туреччина, має 9 місць.

Активізувалися контакти та співробітництво України й з іншими державами: Словаччиною, Польщею, Латвією, Литвою, Естонією, а особливо — Німеччиною. Адже ні для кого не таїна, що Німеччина була і є природним союзником та стратегічним партнером України на Європейському континенті. Що ж до Румунії, то підписання з цією країною широкомасштабного договору про дружбу і співробітництво ускладнюється територіальними претензіями цієї країни до нашої держави. Часто чинять перешкоди утвердженню України в Європі та міждержавних європейських організаціях традиційно промосковськи налаштовані Лондон і Париж. Але природне місце нашої держави в Європі, її економічний і науковий потенціал показує на те, що за умови зваженої, збалансованої і водночас активної та ініціативної політики Україна займе відповідне місце на Європейському континенті.

> **ЗАЗНАЧИМО** *також, що відбулася певна еволюція відносин між Україною та США, які відзначалися останнім часом деяким потеплінням. Про це свідчить і те, що коли візит українського Президента до США у 1992 році мав лише робочий характер, а Президента Росії — вважався за офіційний державний візит, то статус візиту Президента України торік і цього року піднятий також до рівня державного.*

Але серйозного реального розширення співробітництва та надання допомоги і після візиту в Україну у відповідь Президента США Білла Клінтона ми поки що не відчуваємо, навіть після ганебної ратифікації угоди «Старт-1» та Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Позитивно, що Україна постійно розширює доступ до різноманітних міжнародних організацій. Наша держава — член-засновник ООН. А що Росія, оголосивши себе правонаступницею СРСР, перебрала на себе його місце в Раді Безпеки ООН, то нашій державі на часі ставити питання про розширення Ради Безпеки та забезпечення в ній місця для України.

Багатьох випередила Україна на шляху до світового торгового співтовариства. Вже проведена друга урядова конференція щодо приєднання до Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) і вступу до Всесвітньої Торгової Організації (ВТО), яка об'єднує уже 125 держав. Членство в цій організації матиме для України, на думку більшості експертів, і політичні наслідки, бо скріплює авторитет держави. Цікаво, що ми на один рік обігнали Росію, незважаючи на те, що вона розпочала процес вступу до ВТО на рік раніше, а до прикладу, Китай ось уже восьмий рік безуспішно намагається вступити до цієї організації.

Значно активізувалися взаємини України з Радою Європи — авторитетною й найбільш представницькою політичною міжурядовою організацією континенту, до складу якої входять сьогодні 34 країни. Міжнародні та європейські фінансово-економічні структури розглядають приєднання держави до РЄ як показник внутрішньої стабільності та додаткову гарантію захисту власних інвестицій в таку державу.

Повне членство України в Раді Європи надасть нашій державі можливість брати активну участь у виробленні спільної політики європейських країн щодо розв'язання проблем, які постали у процесі розвитку суспільства. Вступ країни до РЄ свідчить про її демократичний вибір, послідовність у проведенні реформ, що спрямовані на зміцнення демократичних інститутів.

> **РОЗШИРЮЮТЬСЯ** *зв'язки України і з іншими міжнародними політичними, економічними, фінансовими організаціями: ОБСЄ, органами та інституціями Європейського Союзу, Міжнародним валютним фондом, хоча й менш динамічно після «здання» Україною ядерної зброї.*

Серйозно постало останнім часом і питання можливого прийняття України до НАТО, що, поза всяким сумнів, відповідало б нашим національним інтересам. Але ця ідея наразилася на шалений спротив Росії, та ще не віднайшла широкого кола прихильників у США, Франції та Англії.

Хотілося б звернути особливу увагу на низку країн, розширення тісного співробітництва з якими має для України значну довгострокову перспективу на основі спільних геополітичних та економічних інтересів. Це Японія, Південна Корея, Гонконг, Тайвань і Сінгапур. За даними французького економічного інституту INSEE, вони до кінця століття на п'ять пунктів підвищать свою участь у світовому виробництві, досягнувши 27%, і таким чином випередять і Західну Європу, і Північну Америку.

Переконаний — українська дипломатія міцнітиме, до неї вливатимуться молоді талановиті кадри, ставатиме активнішою та ефективнішою українська зовнішня політика, яка грунтуватиметься на принципі: Україна хоче бути самостійною, ні від кого не залежною державою та жити з іншими як рівна з рівними, але при цьому завжди твердо відстоюватиме та захищатиме українські національні інтереси, свою святу незалежність та територіальну цілісність, інтереси українців, які живуть за межами нашої держави. І вже в скорому часі Україна займе відповідне відведене їй Богом і історією місце великої європейської Держави у світовому співтоваристві.

Тарас ПРОЦЕВ'ЯТ,
народний депутат України, кандидат історичних наук.

«ЩО НЕ ДЕНЬ, ТО ЗЛОЧИН, ХТО ПРИ ВЛАДІ, ПОКРИВА СВОЇХ!»

Чи не архаїчний статус депутатської недоторканності навіяв авторові ці рядки?

Нагадаємо, торік на початку липня група офіцерів-народних депутатів України — Григорій Омельченко, Іван Білас, Анатолій Єрмак й інші — звернулася до колег-депутатів та співвітчизників з пропозицією підтримати їхню ініціативу про скасування статусу депутатської недоторканності.

Парламентською Комісією з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією було підготовлено відповідний пакет законопроектів і направлено до Президії Верховної Ради, яка тричі розглядала це питання. Однак за внесення його до порядку денного ВР проголосував лише один член Президії — Г. Омельченко. Натомість було прийнято постанову, якою доручалося відповідним постійним комісіям доопрацювати подані законопроекти з урахуванням висловлених на засіданнях пропозицій і зауважень та визначитися з доцільністю внесення цього питання на розгляд Верховної Ради.

А тим часом лише за сім місяців цього року Ради народних депутатів не дали згоди на притягнення до кримінальної відповідальності 117 народних обранців, обвинувачених у скоєнні різноманітних злочинів.

Схоже, що події довкола ініціативи групи офіцерів-депутатів набирають нового оберту. Днями голова постійної парламентської Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією Григорій Омельченко знову звернувся до колег-депутатів з проханням підтримати його ініціативу і найближчим часом включити питання до порядку денного пленарних засідань. З аргументами з цього питання (йдеться про скасування недоторканності депутатів місцевих Рад) Г. Омельченко та його однодумці пропонують ознайомитися читачам «Голосу України».

ПОБУДОВА демократичного справедливого суспільства і правової держави передбачає насамперед дотримання не на словах, а на ділі рівності всіх громадян України перед Законом і Судом.

На превеликий жаль, цей конституційний принцип, якого дотримується абсолютна більшість країн світу, в нашій молодій державі не діє. Верховна Рада минулого скликання конституційно закріпила нерівність (фактично, дискримінацію) громадян України залежно від роду і характеру занять — наявності депутатського мандата.

За чотири роки (з 1990 по 1994) через відсутність згоди Рад народних депутатів до кримінальної відповідальності не було притягнуто понад 500 (п'ятсот) народних обранців, звинувачених у вчиненні таких злочинів, як розкрадання державного і колективного майна, хабарництво, зловживання посадовим становищем, перевищення влади, вбивство тощо.

Абсолютна більшість з таких депутатів — керівні особи. Частка ж робітників, селян, представників інтелігенції незначна: на десять депутатів-начальників припадає лише один депутат-колгоспник або робітник.

Безкарність депутатів, а по суті законодавчо закріплена їх вседозволеність, призвела до того, що порушення закону ними набуває масового характеру, їх кількість збільшується у геометричній прогресії. Про це яскраво свідчать дані щодо депутатів місцевих Рад народних депутатів нинішнього скликання.

Так, лише за сім місяців ц.р. місцеві Ради народних депутатів відмовилися дати згоду на притягнення до кримінальної відповідальності 117 депутатів. З них 22 — голови районних та сільських Рад, 10 голів колгоспів і бригадирів, 6 керівників державних підприємств та інші.

А додаймо до оцих 117 депутатів і тих, на кого Ради таки дали дозвіл, та вдаймося до елементарної арифметики. Виходить, щомісяця приблизно по 20 народних обранців скоюють злочини, щотижня — по 5. Відкинемо вихідні і маємо: кожного робочого дня хтось із депутатів стає на злочинну стежку.

Непоодинокі випадки, коли відповідні Ради не давали згоди на притягнення депутата до кримінальної відповідальності, і він знову брався за своє, але Ради і вдруге не давали такої згоди.

Так, депутата Городської сільради на Житомирщині голову колгоспу А. Музику у 1992 році звинувачено у розкраданні колективного майна у великих розмірах, однак райрада не дала згоди на притягнення його до кримінальної відповідальності. І як наслідок, протягом 1994—1995 років його спіймано на розкраданні майна, але уже в особливо великих розмірах. Райрада знову відмовилась віддати його на лаву підсудних.

У зв'язку з відмовою відповідних Рад дати згоду на притягнення депутатів, яких звинувачено у скоєнні злочинів, до кримінальної відповідальності слідчі змушені закривати провадження у кримінальних справах щодо них без наявності на те підстав в законі.

Отож і виходить, що простих людей навіть за незначні злочини садять за грати, а власть імущі, користуючись мандатом, уникають кримінальної відповідальності за набагато страшніші вчинки. Так, мешканка села Сердечківка Шполянського району Черкаської області у листі на адресу комісії просить посприяти помилуванню її чоловіка, якого засудили до трьох років позбавлення волі за те, що, перебуваючи у стані сп'яніння, вкрав мішок борошна і два літра олії. Не зважили навіть на те, що у нього двійко малолітніх дітей і хвора дружина, котра, до того ж, перебуває у декретній відпустці. А ось інші приклади. Директора Карлівського міжгосподарського комбікормового заводу, що на Полтавщині, І. Ляпоту звинувачено у крадіжках у великих розмірах матеріальних цінностей (лісу, цегли), за що передбачено 6—15 років позбавлення волі. А В. Базалія — головного інженера КСП «Присеймів'я» Бахмацького району впіймано на тому, що під час жнив у змові з іншою особою викрали дві автоцистерни пального, продали, а гроші привласнили. І з їхніх голів навіть волосини не впало, бо вони, бачите, начальники, депутати, і Ради народних депутатів не бажають віддавати їх до суду.

Ситуація, що складається з депутатською недоторканністю, є тим вкрай негативним чинником, який дестабілізує соціально-політичну обстановку в країні, підриває довір'я громадян до влади і, що особливо небезпечно, до Закону. Чи не в результаті таких настроїв пишуться ось такі вірші, зокрема, поетом Віталієм Іващенком.

«І розродилось. Що не день —
то злочин,
Той, хто при владі, покрива
своїх.
Багатії, загляньте бідним
в очі —
Не хтось, а ви пограбували їх.
Але найгірше, як продажна
влада,
Що не народу служить,
а собі.
По суті, це національна
зрада,
Ганьба, як мародерствують
свої!»

З іншого боку, не варто ошукувати самих себе ілюзією, що порядних, принципових народних обранців депутатський мандат може надійно захистити від посягань на них сильних світу цього. До нашої комісії надійшло кілька скарг з Оратівського району Вінницької області, у яких йдеться про те, що варто було у взаєминах голови тамтешньої райради М. Цимбалюка та керуючої місцевою філією банку «Україна» депутата райради Г. Кириленко пробігти чорній кішці, як тут же розпочалося. Наче за командою згори на філію банку з усілякими перевірками й ревізіями накинулися різні контрольні, правоохоронні органи, порушили кримінальну справу, а сам голова райради М. Цимбалюк, порушуючи регламент, не соромлячись свого відвертого тиску на депутатський корпус, напрочуд швидко домагається згоди райради на притягнення Г. Кириленко до кримінальної відповідальності. І такі факти відвертого зведення рахунків неподинокі, статус депутатської недоторканності тут безсилий.

Щоб ступити ще один крок до встановлення в суспільстві Справедливості, Законності, Правопорядку та Рівності громадян перед Законом і Судом, необхідно якнайшвидше скасувати передбачену законодавством депутатську недоторканність депутатів місцевих Рад народних депутатів і привести у відповідність до цивілізованих міжнародних правових норм наш інститут недоторканності депутатів Верховної Ради України.

Таке рішення буде абсолютно правовим, соціально справедливим і політично доцільним. Адже, по-перше, в жодній цивілізованій країні не існує інституту недоторканності представників органів місцевої влади і самоврядування. В тому чи іншому варіанті існує лише інститут парламентської недоторканності для членів парламенту — найвищого законодавчого органу держави.

По-друге, депутатська недоторканність у тому вигляді, в якому вона передбачена в нашому законодавстві, є грубим порушенням принципу розподілу влади, коли органи законодавчої гілки одночасно беруть на себе не властиві їм функції правосуддя.

Розгляд питання про дачу згоди на притягнення депутата до кримінальної відповідальності на сесії місцевої Ради народних депутатів має неправовий характер — це по-третє.

У разі, коли Рада згоди на притягнення депутата до кримінальної відповідальності не дає, депутат позбавляється права на судовий захист, і, таким чином, позбавляється можливості бути оправданим судом, якщо він не винний у скоєнні злочину.

Якщо ж депутат скоїв злочин (як це стверджується в поданні прокурора), а Рада не дає згоди на притягнення його до кримінальної відповідальності, то в цьому випадку вона стає на захист особи, котра скоїла злочин. Відмова дати згоду на притягнення депутата до кримінальної відповідальності фактично є формою звільнення особи від кримінальної відповідальності за не передбаченими у кримінально-процесуальному законодавстві підставами. Це — завуальована і водночас законодавчо закріплена форма приховування злочинів.

Рада народних депутатів не може розглядати питання про долю розслідування кримінальної справи щодо депутата і приймати рішення процесуального характеру ще й тому, що згідно з КПК України (ст. 67, 323) право на попередню оцінку доказів, встановлених по кримінальній справі, належить тільки органу дізнання, слідчому чи прокурору, а кінцева оцінка доказів — це виняткове право суду.

Таким чином, будь-яке рішення, прийняте Радою щодо справи по обвинуваченню депутата у вчиненні злочину, є неправовим.

Зазначене дає підстави для однозначного висновку: депутатська недоторканність є нічим іншим, як штучно створеним можновладцями прикриттям для хабарників, казнокрадів, насильників, злодіїв, вбивць з депутатськими мандатами. Іншого призначення у неї немає і бути не може.

Суть підготовленого і запропонованого комісією до розгляду Верховною Радою України законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів» зводиться до того, що одержання згоди місцевої Ради народних депутатів на притягнення депутата чи голови такої Ради до кримінальної відповідальності, арешт або застосування заходів адміністративного стягнення, що накладаються у судовому порядку, не потрібно. Таким чином, правовий статус депутата буде прирівнено до правового статусу інших громадян.

Разом з тим, для забезпечення виконання депутатом представницьких функцій проект передбачає низку правових гарантій його депутатської діяльності.

Так, на нашу думку, депутата не можна затримувати і заарештовувати у приміщенні, де відбуваються засідання Ради, депутатом якої він є, а кримінальну справу проти нього може порушити тільки прокурор, суд чи суддя.

І лише в разі, коли депутата застали (затримали) під час скоєння ним злочину чи безпосередньо після цього, кримінальна справа щодо нього може бути порушена слідчим чи органом дізнання, які зобов'язані провести невідкладні слідчі дії і в десятиденний строк передати справу прокурору. Попереднє слідство у цих справах здійснюють слідчі прокуратури.

Ми також пропонуємо, щоб кримінальну справу щодо звинувачення депутата місцевої Ради народних депутатів розглядав обласний суд і обов'язково за участю прокурора. А в разі арешту депутата особа, яка дала санкцію на таке, зобов'язана повідомити про це відповідну Раду протягом 24 годин.

Законодавчу ініціативу про скасування депутатської недоторканності підтримують чесні громадяни України. Про це свідчать звернення, листи, телеграми від тисяч і тисяч громадян України. Люди витрачають свої останні гроші, відправляючи телеграми з вимогою скасувати депутатську недоторканність.

Ось що пишуть до народних депутатів трудівники КСП «Прогрес» Красноградського району Харківської області: «Ви ж клялися, що будете чесними, справедливими і відданими народові України. А на ділі виходить, що ви знову зробили для себе недоторканність. Таким чином, ви також будете грабувати і розтягувати багатство народу України, як і колишні депутати. Хоча, звичайно, не всі. А в низах ще більше гріхів...».

Мешканець Березані Київської області Олексій Григорович Дубина зібрав 1715 підписів громадян під зверненням до свого посланця до Верховної Ради О. Нідзієва з вимогою підтримати ініціативу групи офіцерів-депутатів про скасування депутатської недоторканності.

На підтримку скасування депутатської недоторканності виступили представники практично всіх політичних партій і рухів України (обласні і районні організації Руху і КПУ, Соцпартії і Демпартії, УРП і багато інших). Їх підтримали десятки громадських об'єднань (громадські об'єднання ветеранів війни і праці, Спілка жінок-трудівниць «За майбутнє дітей України», Спілка солдатських матерів, Фонди милосердя і здоров'я, афганців, чорнобильців, Федерація профспілок, незалежні профспілки гірників, Українська спілка колишніх малолітніх в'язнів фашизму, Спілка офіцерів України, Українське товариство сліпих), колективи шахт, заводів, фабрик, колгоспів і радгоспів, інваліди війни і праці, селянські спілки та багато інших.

За скасування депутатської недоторканності висловилися низка обласних, районних, міських, селищних і сільських

(Закінчення на 13-й стор.).

«Що не день, то злочин, хто при владі, покрива своїх!»

(Початок на 12-й стор.).

Рад народних депутатів. Своє рішення з цього приводу прийняли, зокрема, Кіровоградська і Тернопільська обласні Ради, Миргородська, Лубенська міські Ради Полтавської області, Сквирська районна Рада, Глибоцька сільська Рада Київської області та інші.

Частина депутатів місцевих Рад народних депутатів вже заявили про зняття з себе депутатської недоторканності.

Проект закону про зняття депутатської недоторканності в цілому підтримали правоохоронні органи України.

Ще 12 липня 1994 року Комісія з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією відповідно до статті 25 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» своїм рішенням зобов'язала Генеральну прокуратуру України направити подання про одержання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності депутатів, яких звинувачено у вчиненні злочинів, до відповідних Рад народних депутатів, а в разі потреби — до Верховної Ради України.

Оскільки місцеві Ради народних депутатів практично у всіх випадках не дають згоди на притягнення депутатів до кримінальної відповідальності, Генеральним прокурором України на місця направлено листа, в якому дано вказівку прокурорам областей негайно скасувати незаконні постанови про закриття справи щодо звинувачення депутатів у вчиненні злочинів, підготувати подання і разом з кримінальними справами направити Генеральній прокуратурі України для внесення подань до Верховної Ради України.

Найближчим часом очікуються надходження до Верховної Ради України декількох сот подань Генерального прокурора України на одержання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності депутатів місцевих Рад народних депутатів, яких звинувачено у вчиненні злочинів, але згоди на притягнення до кримінальної відповідальності місцеві Ради не дали.

Розгляд цих питань (а він має обов'язково відбутись) на 3—4 місяці може паралізувати законодавчу роботу Верховної Ради України і фактично перетворити її в судовий орган. Яскраве тому підтвердження — останні події у найвищому законодавчому органі держави, який двічі розглядав питання про дачу згоди на притягнення до кримінальної відповідальності депутата Сонівської сільської Ради народних депутатів Кіровоградської області Романенка та депутата Севастопольської міської Ради народних депутатів Синєбокова.

Єдиний вихід з ситуації, яка склалася в Україні з депутатською недоторканністю депутатів місцевих Рад народних депутатів, — негайне її скасування.

З цією метою один із авторів матеріалу, Григорій Омельченко, днями звернувся до Верховної Ради із заявою включити найближчим часом до порядку денного пленарних засідань підготовлений відповідно до статті 11 Закону України «Про статус народного депутата України» законопроект про скасування депутатської недоторканності депутатів місцевих Рад.

А щоб виборці знали, хто є хто з їхніх обранців, пропонуємо голосувати з цього питання поіменно.

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО,
член Президії Верховної Ради України, голова постійної Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.
Анатолій ЄРМАК,
член Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.
Микола МЕЛЬНИК,
головний консультант Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

P.S. Коли цей матеріал уже було підготовлено до друку, за інформацією МВС України стало відомо про чергові ганебні вчинки, у скоєнні котрих запідозрено народних обранців. У Перевальську Луганської області під час отримання 36 мільйонів хабара за видачу ліцензії на право торгівлі спиртними напоями затримано депутата міської Ради, заступника голови райвиконкому Рябову. А в селищі Богородчани на Івано-Франківщині викрито голову місцевої селищної Ради Проця, який за позачергову видачу ордера на трикімнатну квартиру отримав від місцевого жителя хабара у вигляді ювелірних виробів та спиртних напоїв.

«КИЇВМІСЬКБУДУ» ПОВІРИЛИ. НАСТАВ ЧАС І ПІДТРИМАТИ

І передовсім людей, які не мають житла

Коротка довідка

Корпорація «Київміськбуд» — це: майже 45 тисяч працівників, 3,5 тисячі автомобілів, 2,5 тисячі механізмів (від бульдозерів до баштових кранів), власні заводи залізобетонних виробів та алюмінієвих будівельних конструкцій, три великі заводи панельного домобудування потужністю мільйон квадратних метрів житла на рік, 6 загальнобудівельних та 5 спеціалізованих трестів, наукові установи, школи й дошкільні заклади.

Власне, корпорація не може поскаржитися на брак уваги з боку держави. Судячи з того, що Почесної відзнаки Президента України найпершим у нашій державі удостоєний президент корпорації Володимир Поляченко, а нещодавно таку саму нагороду вручено першому віце-президентові Станіславу Сташевському, працю будівельників високо оцінено державою. З роботою корпорації ознайомлювалися колеги з інших регіонів України й особи високого державного рангу. А після того, як корпорація розпочала випуск цільових житлових облігацій, тут побували Президент України Леонід Кучма і голова Київміськради Леонід Косаківський, які схвально відгукнулися про ініціативу будівельників.

Однак увага — це добре, а допомога — ще краще. А вона вкрай потрібна, бо обсяги будівництва цього року почали знижуватися. І не з вини будівельників, а через брак коштів у замовників. Лише Київміськрада заборгувала корпорації 6 трильйонів карбованців. У такій ситуації більшість підприємств, як то кажуть, піднімають руки вгору й зупиняють виробництво, скорочують працівників. Тобто капітулюють перед труднощами, бо дається взнаки психологія минулих років, коли про все мала дбати держава в особі міністерств і відомств. А керівництво «Київміськбуду», яке високо цінує своїх людей, вирішило будь-що зберегти колектив. Бо, як вважає президент корпорації Володимир Поляченко, втратити висококваліфікованих спеціалістів можна дуже швидко, а ось на те, щоб виростити нових, потрібні роки. Й сьогодні, попри серйозні труднощі, тут не скоротили жодного працівника. А середня заробітна плата навіть вища, ніж в Україні.

За рахунок чого? Передусім завдяки ініціативності керівництва корпорації й пошуку нетрадиційних джерел доходів. Саме тут, перші в державі, розпочали випуск цільових житлових облігацій. З того часу минуло три місяці. І вже сьогодні можна твердити, що нова справа перспективна і для будівельників, і для киян, котрі стали власниками цільових житлових облігацій. Такої самої думки і представники законодавчого органу — голови комісій Верховної Ради України Валерій Череп та Віктор Суслов, які нещодавно ознайомлювалися з роботою корпорації.

Зрозуміло, Валерія Івановича, який багато років віддав керівництву однієї з будівельних галузей держави, цікавили подробиці цієї нової справи. Передусім як голова Комісії Верховної Ради, яка працює над розроблянням законів і кодексу житлового законодавства, він хотів знати, чи не втрачають люди на придбанні цільових житлових облігацій, які гарантії вони мають. На мою думку, відповіді президента корпорації Володимира Поляченка, працівників банку «Аркада» — спеціалізованої структури «Київміськбуду», були аргументовані й вичерпні. Так, спершу люди, які обпеклися на трастах, поставилися до цієї справи насторожено. Але, дізнавшись про гарантії корпорації, Київміськради, почали пройматися довір'ям до цільових житлових облігацій. Звичайно, ціна кожного квадратного метра житла зростатиме. Але власників облігацій це не повинно хвилювати. Адже під час кожної наступної емісії вони просто обмінюватимуть в «Аркаді» старі облігації на нові, нічого не доплачуючи.

Слід врахувати також вигідність розташування будинків, зведення яких швидкими темпами вже розпочали. Споруджують їх за 400—800 метрів від метро у мальовничій місцевості неподалік Дніпра. Тут же, але раніше, ніж житло, буде зведено школи, торговий та культурний центри, гаражі, інші заклади соціально-культурного призначення. Коли додати, що вартість житла для власників облігацій на 50 відсотків нижча, ніж ринкова, то стане зрозуміло, чому сьогодні більшість квартир у цих будинках вже викуплено. А декотрі, придбавши житлові облігації, не поспішають вибирати квартиру. Чому? Очевидно тому, що вважають вкладання грошей в них вигіднішим, ніж у банки. Отже, люди повірили «Київміськбуду». Настав час і державі підтримати не лише будівельників у їхніх добрих починаннях, а передусім всіх, хто потребує житла.

Як саме? Думками з приводу цього ділиться голова Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Верховної Ради України Віктор Суслов:

— Безсумнівно, це перспективна справа. Бо житлове будівництво є і завжди буде. Єдине, що маємо зробити для підтримки будівельників і покупця, — це створити законодавчу базу, яка заохочувала б надання кредитів на житлове будівництво. Зокрема, систему іпотечних банків. Треба узаконити право людини одержати кредит на пільгових умовах для купівлі чи будівництва житла. Серед перших наша комісія розробляє проект закону про іпотечне кредитування. Думаю, що протягом наступних двох-трьох місяців його буде винесено на розгляд Верховної Ради України...

Керівники корпорації за таке розв'язання проблеми, як то кажуть, обома руками. Адже цей законодавчий акт зняв би напруженість у будівельному комплексі держави. А найголовніше — кожен, хто має потребу в житлі, одержання якого згідно з законом гарантує держава, справді міг би його придбати. А «Київміськбуд» нині робить усе від нього залежне, і навіть більше. Тепер черга за підтримкою з боку держави, і зокрема — найвищого законодавчого органу України.

Василь ТУГЛУК.

Інформація про випуск акцій першої емісії

акціонерного товариства відкритого типу

«Аіст-Лізинг»

Рішення про заснування акціонерного товариства відкритого типу «Аіст-Лізинг» (надалі — Товариство) та випуск акцій, прийняте на зборах засновників від 20 вересня 1995 року, протокол № 1.

Засновниками товариства є:

акціонерне товариство відкритого типу «Холдингова компанія» «Аіст»;

товариство з додатковою відповідальністю «Аіст - Trust»;

акціонерне товариство закритого типу «Аіст - Invest».

Лізингова компанія у формі акціонерного товариства відкритого типу створюється для швидкого та комплексного забезпечення потреб підприємств різних галузей промисловості в унікальних видах техніки, устаткування, сировини, матеріалів, машин, обладнання, а також промисловими площами для їх розміщення, з метою прискорення оновленння обладнання і технологій та ефективної роботи підприємств в умовах ринкових відносин.

Основними напрямами діяльності Товариства є:

надання в довгострокове орендне користування з правом викупу машин, устаткування, транспортних засобів та споруд промислового й іншого призначення і цим сприяти прискоренному освоєнню нових виробництв, оновленню устаткування та технологій;

фінансовий лізинг шляхом виконання замовлень підприємств на придбання необхідного устаткування за рахунок товариства для його подальшого використання замовником на умовах довгострокової оренди;

передання, обмін, розповсюдження на комерційній основі «ноу-хау» шляхом укладання ліцензійних угод;

маркетингові дослідження, пошук партнерів та сприяння становленню договірних відносин.

Фінансові ресурси, отримані від емісії, спрямовуватимуться на науково-технічні розробки, розвиток виробництва, впровадження новітніх технологій у виробництво, соціальну сферу, а також на реалізацію інших програм, передбачених статутом Товариства.

Дані про емісію акцій

Рішення про проведення першої емісії прийняте зборами засновників (протокол № 1 від 20 вересня 1995 року).

Запланований обсяг емісії 20 000 (двадцять тисяч) простих акцій на пред'явника номінальною вартістю 1 000 000 (один мільйон) карбованців на загальну суму 20 000 000 000 (двадцять мільярдів) карбованців. Серія акцій «А», номери з № 00001 по № 20000.

Засновники є держателями акцій в розмірі 30% статутного фонду, в т. ч.:

акціонерне товариство відкритого типу «Холдингова компанія «Аіст» — 20%;

товариство з додатковою відповідальністю «Аіст - Trust» — 5%;

акціонерне товариство закритого типу «Аіст - Invest» — 5%.

Загальна сума акцій становить статутний фонд Товариства.

Передплата акцій здійснюватиметься з 17 листопада 1995 року по 17 травня 1996 року за адресою: м. Київ, вул. Хрещатик, 46. Форма оплати акцій готівкова або безготівкова.

Вартість реалізації акцій формується співвідношенням попиту та пропозиції.

Особи, котрі бажають придбати акції АТ «Аіст - Лізинг», вносять до Товариства суму, яка має бути не менша, ніж 50 відсотків вартості передплачених ними акцій. На підтвердження цього засновники видають свідоцтво категорії «А». Решту коштів вносять протягом року з дня скликання установчих зборів. На підтвердження внесення повної суми засновник видає свідоцтво категорії «Б». Після реєстрації випуску акцій свідоцтва обмінюватимуть на акції АТ «Аіст - Лізинг».

Кошти, отримані від проведення передплати, зараховують на розрахунковий рахунок № 5467163 в ГОУ ПІБ України, МФО 300012.

Товариство не користується послугами торговців цінними паперами і розповсюджує акції самостійно.

Дата проведення установчих зборів — 30 травня 1996 р.

Відомості для осіб, які передплатили акції першої емісії

Особа, яка передплатила хоча б одну акцію АТ «Аіст-Лізинг», має право брати участь у проведенні установчих зборів АТ персонально або через уповноваженого ним представника, вносити пропозиції відповідно до статуту Товариства, обирати або бути обраною до органів управління Товариства.

Голосування на зборах провадять за принципом: одна акція — один голос. Нарахування та виплату дивідендів провадять тільки після повної сплати вартості передплачених акцій.

Усі питання, пов'язані з діями, здійснюваними в разі перевищення запланованого рівня передплати, вирішують установчі збори, а в разі недосягнення рівня передплати 60 відсотків на день проведення установчих зборів Товариство вважається незаснованим. У разі випуску акцій повернення коштів здійснюватиметься не пізніше як за 30 днів з моменту відмови від випуску.

Можливі чинники ризику

Становлення фондового ринку в Україні перебуває на початковому етапі. Цим в значній мірі визначаються основні чинники ризику. До основних чинників ризику відносять:

відсутність розвиненої фінансової інфраструктури;

інфляційні процеси;

нестабільність цінової та законодавчої політики, спад промислового виробництва та розлад у науковій сфері. Все це впливає на вкладення коштів в довгострокові проекти та інвестиції.

Додаткову інформацію про емітента можна отримати по телефону 224-19-89, АТ «Світанок», або за адресою: м. Київ, вул. Хрещатик, 46,

---

Автомобильная фирма «АВТО-ЛЮКС»

реализует постоянно новые легковые и грузовые автомобили за карбованцы по безналичному расчету со склада в г. Харькове и за наличный расчет из автосалона «ЛАДА», г. Харьков, ул. Чернышевского, 41:

ВАЗ 21213 — «Тайга»
2107
21061
21043
21093
21083
21099
ГАЗ 31029 «Волга»
31029 — 51 компл. люкс
31029 — 50 компл. люкс
3302 «Газель» — 1,5 т (тент)
и другие модели
«Москвич» 2141

ИЖ 2715 «пирожок»
УАЗ 31512 — брезент. верх
31514 — металлич. верх, люкс
2206 — пассажирский
3962 — санитарный
3303 — бортовой
КамАЗ 53212 — 10 т (тент)
5320 — 8 т (тент)
55111 — самосвал
5410 — седельный тягач
55102 — самосвал «Колхозник»
и другие модели
Джипы «Мицубиси Паджеро»

Цены самые низкие!
Все автомобили имеются в наличии.

Тел./факс: 8 (0572) 216-270, 217-507, 217-707 с 9 до 17 часов — за безналичный расчет.
Тел./факс 8(0572) 430-471 — за наличный расчет.
Запчасти к автомобилям УАЗ, ГАЗ. Тел. (0572) 21-56-60.

ООО UEP АО «Укрэнергопром»

проектирует: ТЭЦ, котельные, тепловые сети;
осуществляет реконструкцию энергетических объектов;
разрабатывает схемы теплоснабжения городов и промрайонов;
выполняет комплексные изыскания, бурение и ремонт артскважин.

252110, г. Киев, ул. Соломенская, 5.
Тел. (044) 276-81-61,
факс (044) 276-81-62.

МОЛОДЫЕ МАМЫ!

Пока Вы находитесь в отпуске по уходу за ребенком, за 4 месяца, не выходя из дома, Вы получите не только престижную профессию бухгалтер, но и уверенность в завтрашнем дне Вашего ребенка

Присваивается квалификация и выдается свидетельство установленного образца.

Прием в течение всего года, без ограничений по возрасту и образованию.

Специалист по бухгалтерскому учету — одна из наиболее престижных и высокооплачиваемых женских профессий.

Вышлите это объявление по адресу: 310129, г. Харьков, а/я 8924 и Вы получите полную информацию об обучении и институте.

6401342810

Харьковский финансово-экономический институт

Производим более **1000 видов** *пуговиц и пряжек.*

ЛУЧШИЕ МОДЕЛЬЕРЫ МИРА ВЫБИРАЮТ НАШУ ФУРНИТУРУ.

Фурнитура и погоны для форменной одежды

Вооруженных сил, милиции, гражданской авиации, таможни, железной дороги и других спецпотребителей.

Качество — выше европейского,
ЦЕНЫ — НИЖЕ.

310012 гор. Харьков, переулок Лопанский, 10.
Тел./факс: (0572) 22-63-62, 52-91-48.

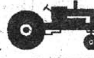
Підприємство з багаторічним досвідом роботи у сфері забезпечення господарств різних форм власності сільськогосподарською технікою реалізує:
комбайни зернозбиральні «ДОН 1500», «НИВА СК5»;
трактори «ЮМЗ 6ДМ», «ЮМЗ 6АКЛ»;
вантажні автомобілі.
Ціни нижчі від заводських!
Купуємо с/г техніку, харчові продукти або надамо допомогу в їх реалізації.
Знайомство з новими партнерами для нас завжди приємне!
Тел.: (05618) 31399, 31300.
Факс (05618) 31399.

З 14 по 17 листопада 1995 року
в павільйоні № 9
Національного виставочного центру
Мінмашпром України
за сприяння Мінсільгосппроду і Держхарчопрому
проводить
III Українську національну спеціалізовану виставку продовольчого обладнання
«Продмаш-95»
організатор:
Українська асоціація продовольчого машинобудування асоціація «Прома».
На виставці провідні підприємства різних галузей демонструють сучасне обладнання для харчової та переробної промисловості, колективних та фермерських господарств.
ЛАСКАВО ПРОСИМО!
Для довідок:
тел./факс 213-7721, тел. 213-8173.

Возьмем в лизинг либо в аренду СуперМАЗ (20-25 тонн), тентованный.
Возможен обмен на рыбную муку, ГСМ.
Наши телефоны в г. Севастополе:
(0692) 44-03-92, 44-18-67.

ОРГАНИЗАЦИЯ

постоянно продает

трактора МТЗ

и двигатели к ним, а также доску обрезную и брус или меняет на сахар или другие продукты питания.

Тел./факс: (0172) 332-669 332-108

Арбитражный суд Севастополя (335000, Севастополь, пл. Восставших, 6) возбудил дело № 132/2 о банкротстве ООО фирмы «Совам ЛТД», находящейся по адресу: Севастополь, ул. Вакуленчука, 23, кв. 12.

Арбітражний суд Вінницької області 18.10.1995 року порушив справу № 133/6-1295 про визнання банкрутом приватної фірми «АДОР». Юридична адреса: 286018, м. Вінниця, вул.30-річчя Перемоги, 21/601, рахунок № 006468798, МФО 302010 в обласній дирекції Укрсоцбанку.

Головекоінспекція Мінекобезпеки України оголошує конкурс на заміщення вакантних посад

керівників секторів, головного та провідного спеціалістів та посад в регіональних відділах контролю радіаційно небезпечних технологій, розташованих у містах Києві, Харкові, Львові, Донецьку, Одесі. До конкурсу запрошуємо осіб з вищою освітою та досвідом роботи.

Заяви, копії дипломів, особисті листки, автобіографії подавати за адресою: м. Київ, вул. Тургенівська, 82. Телефон для довідок (044) 211-30-93.

Арбітражний суд Закарпатської області порушив справу № 102-7 про банкрутство спільного малого підприємства «ЯТЬ» (294000, м. Ужгород, вул. Шишкіна, 33, р/р 4684267 в ЗАКБ Лісбанк, МФО 312301).

Просимо кредиторів в місячний строк звертатися за адресою: 294008, м. Ужгород, пл. Народна, 4, тел. 90-87.

Арбітражний суд Дніпропетровської області порушив справу № Б2-178 про банкрутство акціонерного товариства закритого типу страхової компанії «Лота Плюс» (м. Дніпропетровськ, вул. Плеханова, 15-б, тел. 41-24-49).

Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

У номер

● *Київ*

Доступ до інформації відкритий усім

Учора інформаційно-аналітичний і видавничий центр «Інтелсфера» презентував лазерний компактдиск із абсолютно новим інформаційним продуктом «Законодавство України» і «Ресурси України». За словами президента центру Віктора Вовка, їхній компакт буде гідно оцінений діловими колами України. Досвід роботи на інформаційному ринку підказує, що найбільше цінуються сьогодні відомості про державні нормативні акти і дані про підприємства та продукцію, що вони випускають. Досі такий банк даних був у розпорядженні тільки Секретаріату Верховної Ради. Відтепер кожний охочий за відповідну плату зможе отримати доступ до цієї інформації.

● *Запоріжжя*

Тут була проїздом дочка Прометея

Нещодавно на будівлі залізничного вокзалу «Запоріжжя-ІІ» відкрито меморіальну дошку, на якій написано: «9—10 серпня 1907 року в м.Олександрівську перебувала велика українська поетеса Леся Українка». До речі, звідси вона надіслала листівку своїм рідним. Навіть збиралася пожити в Олександрівську (з 1928 року — Запоріжжя), цікавилася історією козацтва.

На знімку: меморіальна дошка нагадує про перебування Лесі Українки в Олександрівську (скульптор Володимир В'ялий).

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

● *Черкаси*

Університет випускатиме патріотів

Черкаський державний педагогічний інститут імені 300-річчя возз'єднання України з Росією перейменовано на Черкаський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. З цієї нагоди відбулися урочисті збори. Водночас у новоствореному вузі розпочалася всеукраїнська науково-практична конференція на тему «Формування національно свідомої особистості як один з пріоритетів сучасної освіти». У конференції взяли участь науковці з багатьох вузів України і з-за кордону.

● *Львів*

Гей, стрільці січовії, ми вас пам'ятаєм!

1 листопада — день проголошення Західно-Української Народної Республіки — згідно з розпорядженням голови Львівської облдержадміністрації Миколи Гориня було вихідним. Натомість 7 листопада рекомендовано зробити робочим днем.

А молодіжні організації Львова з нагоди свята провели воєнізовану гру «Листопад 1918». На Личаківському цвинтарі було освячено і пам'ятник жертвам НКВС, закатованим 1941 року. У Львові відбулося віче та похід-реквієм із смолоскипами. На могилах січових стрільців з'явилися свічки пам'яті.

Чи навчив чогось недорід?

НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ нинішнього сезону зернове виробництво вийшло б на рентабельність лише за урожайності 35 центнерів з гектара. Але в області зібрали на круг по 22,9 — звідси й економічні втрати.

Проблема

Чи ж була змога отримати більше? Була. Радгосп «Науковий», наприклад, зібрав з гектара по 65,9 центнера озимих та по 61,1 центнера ячменю. Тим часом, може, лише десяток господарств набереться, які намолотили по 40 центнерів і більше з гектара. Найвище досягнення в активі хліборобів Дніпропетровського району — по 30,4 центнера, у царичанців, нікопольців та покровчан, які посіли наступні «призові» місця, врожайність значно нижча.

А на думку начальника облсільгоспуправління Анатолія Хорішка Дніпропетровщина мала реальну змогу зібрати не менш як півтора мільйона тонн хліба, як і збирала останніми роками, а не втричі менше, як цього року. Але це якби на всіх площах було бездоганно витримано технологію, домогтися чого, на жаль, не вдалося. В десять разів менше, ніж треба, внесли діючої речовини добрив на гектар, майже вдвічі менше засобів захисту рослин — замість бодай триразового обробітку посівів ледве спромоглися на дворазові. І то дякуючи тому, що агрономи і бригадири тракторних бригад «витрусили» припаси зі своїх потайних схованок, а до двох трильйонів карбованців, якими проавансувала село держава, тут додали шість трильйонів місцеві промислові підприємства.

Отож хоч як крути, а насамперед далися взнаки економічні негаразди, неспроможність держави матеріально підтримати село. Та якщо проаналізувати факти і вдуматися, то це вже відбувається щось загрозливіше, ніж ми поки що здогадуємося і усвідомлюємо. Селяни Дніпропетровщини, заборгувавши разом п'ять трильйонів карбованців, зібравши зернові, отримали тільки шістсот мільярдів «прибутків» — тож на який добробут можна сподіватися?

Звідси й повільні, як раніше писали, темпи хлібозаготівель. Вкупі за авансування виробництва державою і в рахунок регіональних нагромаджень здано 386 тисяч тонн. Кажучи ясніше, досі закупленого в області вистачить не довше, як до нового року. Що ж далі чекає село, де опиниться наш хліб? Чи буде він по кишені своїм людям чи ні? Це, мабуть, і Богу незвісно.

Та найбільше непокоїть ось що. Цієї осені дніпропетровські селяни сяк-так засіяли зернові площі, вважай, без допомоги держави. Навесні і влітку знову не буде внесено підживлень, оброблено тощо — за такої політики, яка ведеться. Виходить, знову область недобере величезного кусня короваю? Невже так нікого і не навчив цьогорічний недорід?

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

За добрим господарем...

Йдемо до зими

Держплемзавод «Сиваський», що на Херсонщині, — один із найстаріших в Україні, йому незабаром виповниться сімдесят років. Незважаючи на те, що господарство спеціалізується на вирощуванні племінних порід свиней, воно утримує й іншу худобу, постійно збільшує поголів'я, маючи хороші показники. Наприклад, середній надій молока від корови у цьому році, за попередніми підрахунками, становитиме не менше 3500 кілограмів. Високий приріст ваги свиней.

У господарстві успішно ведеться селекційна робота. Тому воно постійно бере участь у виставках, що проводяться в Україні. Кращі зразки корів та свиней закупляють інші господарства, зміцнюючи своє тваринництво.

Зразково підготувався племзавод до наступної зими. Відремонтовані корівники і свинарники, створено необхідний запас кормів. Потурбувалися тут про належні умови праці обслуговуючого персоналу. Незважаючи на труднощі останніх років, завод усе ж примудряється будувати нові тваринницькі та інші виробничі приміщення. Так, незабаром стануть до ладу пекарня, млин, маслоцех тощо.

На знімках: краща свинарка племзаводу Валентина Кіпа; відмінно доглядає за коровами Мирослава Крутевич.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Як дбаємо — так і маємо

Агрофірма «Маяк» Луцького району спеціалізується на вирощуванні плодів і ягід. Господарство має більше 600 гектарів саду, в якому росте і плодоносить майже 40 сортів яблунь і груш. В цьому році щедро вродили яблука, врожайність яких становить більше двох тисяч тонн. Закінчено масове збирання червонобоких плодів, а також закладання їх на зимове зберігання. Господарство має свій холодильник, який розрахований на 800 тонн.

Великі надії в «Маяку» покладають на новий масив саду, де посадка і догляд яблунь ведеться за голландською технологією. На гектарі тут росте до 3 тисяч дерев. Окремі яблуні вже вродили, дали по 3—4 кілограми смачних яблук. Цієї осені у господарстві закладено ще й кілька гектарів нового саду.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Спорт

Лише результати

Хокей. Чемпіонат МХЛ. **Сокіл (Київ) — Нєфтєхім (Нижньокамськ). 3:3 (1:1, 2:1, 0:1, 0:0).** Шайби у киян закинули Степанищев (2), Земченко. До речі, друга шайба, закинута Анатолієм Степанищевим, була 150-ю за час його виступів у складі київського клубу.

Наступну зустріч «Сокіл» проведе завтра. У Палаці спорту він приймає клуб «Тівалі» (Мінськ).

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Пропущений матч. **Шахтар (Донецьк) — Таврія (Сімферополь). 0:0.** 5000. Цього разу обійшлося без вибухів.

Кубок країни. 1/16 фіналу. **Дніпро (Черкаси) — ЦСКА-Борисфен (Київ).** 1:4.

Першість країни. Перша ліга. 21-й тур. **Металіст — Хімік (Житомир).** 2:1. Карабута, 26,38 — Якубовський, 64. **Хімік (Сіверськодонецьк) — Поділля. 1:0.** Бабенко, 34. **Буковина — Верес. 2:1.** Филимонов, 28, Мглинець, 67 — Югалдін, 56. **Закарпаття — Шахтар. 3:0.** Прудкий, 43, Дацишин, 71, Голубка, 87. **Скала — Сталь. 1:2.** Слука, 65 — Плотников, 36, Лопаткін, 39. **Металург — Нафтохімік. 1:0.** Дубина, 55. **СК Одеса — Поліграфтехніка. 1:2.** Стоянов, 78 — Первак, 15, Чуйченко, 16. **Динамо-2 — Ворскла. 0:1.** Соболь, 58, з пенальті. **Явір — Нафтовик. 1:0.** Самолюк, 26.

Сталь, Ворскла — по 44 очка, Буковина — 42, Поліграфтехніка, Металург — по 40, ФК Львів — 33, Поділля — 32, Шахтар, Нафтовик — по 31, Хімік Ж , Хімік С — по 29, Динамо-2 — 28, Кристал — 24, Нафтохімік, Явір, Металіст, Закарпаття — по 23, Верес — 21, СК Одеса — 20, Темп-Адвіс — 17, Дніпро — 8, Скала — 5.

Кубок УЄФА. Ротор (Росія) — Бордо (Франція) — 0:1 (перший матч — 1:2), Динамо (Білорусь) — Вердер (Німеччина) — 2:1 (0:5), Зімбрул (Молдова) — Спарта (Чехія) — 0:2 (3:4), Рода (Нідерланди) — Бенфіка (Португалія) — 2:2 (0:1), Славія (Чехія) — Лугано (Швейцарія) — 1:0 (2:1), Баварія (Німеччина) — Рейс Роверс (Шотландія) — 2:1 (2:0).

«Будівельник-Хорда» переміг, але зійшов з дистанції

«Будівельник-Хорда» (Україна, Київ) — **ПАОК (Греція, Салоніки).** 75:74 (36:38). Повторний матч розіграшу Кубка Європи з баскетболу (результат першого — 68:76).

«Будівельник-Хорда»: Молчанов — 10, Харченко — 15, Журавльов — 14, Холопов — 9, Лохманчук — 8, Чернов — 5, Хижняк — 0, Полторацький — 5, Приходько — 9.

ПАОК: Будуріс — 4, Прелевич — 16, Гарретт — 14, Раффін — 27, Редзіас — 5, Маматзіолас — 0, Ніколаїдіс — 0, Балаянніс — 8, Цекос — 0, Яннуліс — 0.

Судді: Ладіслав Яноч (Словаччина), Візток Ремс (Словенія). **Комісар ФІБА** — Станко Стоянов (Болгарія).

31 жовтня. Київ. Спорткомплекс КПІ.

Був заповнений ущерть зал. Була незмовкаюча канонада (барабани, спів, вигуки) у виконанні 120 грецьких болільників. Слава Богу, що їх була не тисяча. А то шибки полопалися б у залі. А головне — був чудовий, захоплюючий баскетбольний спектакль, сповнений драматизму.

Перед киянами стояло цілком реальне завдання: ліквідувати дефіцит у вісім очок, який виник після матчу в Салоніках. Саме на таку перевагу український чемпіон двічі виходив у другому таймі (66:58 — за 5 хвилин і 8 секунд до завершення поєдинку, і 68:60 — за 4 хвилини 2 секунди). На жаль, такий конче потрібний і нашій команді, і численним її прихильникам результат утримати не вдалося.

Гравцям «Будівельника» ніхто не дорікне. Вони віддали всі сили боротьбі, моментами діяли просто відмінно. Однак було чимало об'єктивних причин, які не дозволили здійснити задумане. І одна з найсуттєвіших та, що не зміг вийти на майданчик один з найсильніших в українському баскетболі гравців Леонід Яйло.

У складі гостей було тріо віртуозів: темношкірі американці — центровий Гаррет (209), блискучий розігруючий Раффін (181) і нападаючий, капітан команди, серб із грецьким громадянством Прелевич (194). Це тріо робило погоду на майданчику.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 366903.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311209.